

Ársreikningur 2022

B-deild LSR

Lífeyrissjóður starfsmanna ríkisins

Engjateigi 11

105 Reykjavík

430269-6669

Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra.....	2-11
Áritun óháðs endurskoðanda.....	12-16
Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris.....	17
Efnahagsreikningur.....	18
Sjóðstreymi.....	19
Yfirlit um tryggingafræðilega stöðu.....	20
Skýringar.....	21-42
Kennitölur - Fimm ára yfirlit.....	43
Viðauki I - Deildaskipt yfirlit LSR.....	44-47

Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra

Starfsemi sjóðsins

B-deild LSR starfar samkvæmt lögum nr. 1/1997 um LSR, lögum nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða, samþykktum sem settar hafa verið um starfsemi sjóðsins og öðrum reglum sem um lífeyrissjóði gilda. Helstu reglur og stefnur sem stjórn hefur samþykkt má sjá í kafla um stjórnarhætti.

Hlutverk sjóðsins er:

- Að greiða sjóðfélögum lífeyri.
- Að tryggja sjóðfélaga fyrir tekjumissi í kjölfar örorku og stuðla að fjárhagslegu öryggi maka og barna við andlát sjóðfélaga.
- Að taka við iðgjöldum og varðveita upplýsingar um réttindi sjóðfélaga.
- Að ávaxta fjármuni sjóðsins með sem bestum hætti með hliðsjón af fjárfestingarstefnu að teknu tilliti til áhættu.

LSR er starfræktur í þremur deildum og er hver deild með aðskilinn fjárhag. Deildir sjóðsins eru: A-deild, B-deild og Séreign LSR. Deildaskipt yfirlit LSR er að finna í viðauka I.

Eignir og ávöxtun

Hrein eign til greiðslu lífeyris nam 246.172 m.kr. í árslok 2022 samanborið við 297.382 m.kr. árið áður.

Nafnávöxtun ársins 2022 var -7,8% sem samsvarar -15,7% raunávöxtun. Hrein raunávöxtun, þ.e. raunávöxtun þegar skrifstofu- og stjórnunarkostnaður hefur verið dreginn frá hreinum fjárfestingartekjum var -15,9%. Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ára er 4,0%, síðustu 10 ára 4,8% og síðustu 20 ár hefur meðaltalið verið 3,8%.

Iðgjaldagreiðslur og fjöldi sjóðfélaga

Á árinu 2022 námu lögbundin iðgjöld 1.233 m.kr. samanborið við 1.364 m.kr. árið áður. Virkir sjóðfélagar, þ.e. sjóðfélagar sem greiða iðgjöld til sjóðsins að meðaltali í hverjum mánuði, voru 1.034 á árinu 2022 samanborið við 1.234 á árinu 2021. Í árslok 2022 áttu 35.352 sjóðfélagar réttindi hjá sjóðnum.

Lífeyrishækkanir

Á móti greiðslum til lífeyrisþega fær sjóðurinn greiðslur frá launagreiðendum vegna hlutdeildar þeirra í lífeyrisgreiðslum, svokallaðar lífeyrishækkanir. Lífeyrishækkanir á árinu 2022 námu 27.514 m.kr. og hækkuðu um 7,4% milli ára. Hlutfall lífeyrishækkana af lífeyrisgreiðslum ársins var 41,5%.

Lífeyrisgreiðslur og fjöldi lífeyrisþega

Á árinu 2022 námu greiðslur til lífeyrisþega 66.330 m.kr. samanborið við 62.410 m.kr. árið áður. Meðalfjöldi lífeyrisþega var 18.204 á árinu 2022 samanborið við 17.948 á árinu 2021.

Fjárfestingartekjur og skrifstofu- og stjórnunarkostnaður

Hreinar fjárfestingartekjur voru neikvæðar um 22.145 m.kr. á árinu 2022 en voru 40.185 m.kr. árið áður. Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður sjóðsins nam 551 m.kr. á árinu 2022 samanborið við 556 m.kr. árið áður. Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður í hlutfalli af meðalstöðu eigna var 0,19% á árinu 2022 en var 0,19% árið áður. Stöðugildi LSR voru 55,7 á árinu 2022 og hlutdeild B-deildar var 20,3 stöðugildi. Hlutdeild B-deildar í launakostnaði LSR nam 273 m.kr. af heildarfjárhæð launa og 71 m.kr. af launatengdum gjöldum. Sjá nánari upplýsingar í skýringu 7.

Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra

Fjárfestingar og sjóðfélagalán

Sala verðbréfa á árinu 2022 nam 12.362 m.kr. umfram verðbréfakaup. Hlutfall gengisbundinna eigna var 40,8% í lok árs.

Veitt lán til sjóðfélaga námu alls 1.138 m.kr. á árinu 2022 og uppgreiðslur námu 2.174 m.kr. Hrein ný útlán voru því neikvæð um 1.036 m.kr. Fjöldi nýrra útlána var 70 á árinu 2022. Í lok ársins voru eftirstöðvar sjóðfélagalána 20.994 m.kr. og fjöldi sjóðfélaga á bak við þau lán var 1.910.

Í október 2022 tilkynnti fjármála- og efnahagsráðherra um mögulegar aðgerðir vegna stöðu ÍL-sjóðs og óskaði eftir viðræðum við eigendur HFF-skuldabréfa um uppgjör sem miðast við höfuðstól og áfallna vexti og verðbætur. Í framhaldi af tilkynningunni hækkaði ávöxtunarkrafa á markaði og markaðsverð bréfanna féll, t.a.m. lækkaði verð íbúðabréfa í flokki HFF150644 um tæplega 16% og bréf í flokki HFF150434 lækkuðu um rúmlega 8%. LSR hefur, ásamt öðrum lífeyrissjóðum, hafnað viðræðum við ríkið um uppgjör nema þær miðist við fullt uppgjör samkvæmt skilmálum skuldabréfanna og taki þá tillit til vaxtagreiðslna í framtíðinni. Sjá nánar skýringu 9 í ársreikningi þessum.

Tryggingafræðileg úttekt

Tryggingafræðileg staða sjóðsins er reiknuð miðað við spá um hækkandi lífaldur í framtíðinni. Spáin er reiknuð út frá sértækum líkum fyrir sjóðfélaga A- og B-deildar LSR sem byggðar eru á reynslu árána 2014 til 2018. Undanfarna áratugi hefur meðalævi Íslendinga lengst þó nokkuð og gera breyttar forsendur ráð fyrir að sú þróun muni halda áfram.

Áfallin skuldbinding sjóðsins í árslok 2022 var 1.112,0 ma.kr. og hækkaði um 29,9 ma.kr. á árinu eða 2,8%. Heildarskuldbinding sjóðsins var 1.135,0 ma.kr. og hækkaði um 26,6 ma.kr. á árinu eða 2,5%. Skuldbinding vegna réttinda sem sjóðfélagar eiga eftir að ávinna sér í framtíðinni nemur einungis 2% af heildarskuldbindingu sjóðsins í lok árs 2022 þannig að stærstur hluti af skuldbindingum sjóðsins er þegar áunninn. Rúmlega 75% af skuldbindingum sjóðsins eru vegna sjóðfélaga sem þegar eru komnir á lífeyri, 14% eru vegna sjóðfélaga með geymd réttindi og 11% eru vegna sjóðfélaga sem enn eru að greiða iðgjöld til sjóðsins.

Samkvæmt útreikningi eiga launagreiðendur að standa undir 606,1 ma.kr. af áfallinni skuldbindingu sjóðsins í lok árs 2022 með greiðslu lífeyrishækkana. Skuldbindingar sem sjóðurinn á sjálfur að standa undir eru 505,9 ma.kr. en endurmetin hrein eign sjóðsins var 245,5 ma.kr. Fyrir þeim 260,4 ma.kr. sem upp á vantar til að fjármagna skuldbindingar sjóðsins að fullu á hann kröfu á ríkissjóð vegna bakabyrgðar.

Nánari upplýsingar um tryggingafræðilega stöðu má sjá í sérstöku yfirliti og í skýringu 14.

Innborganir ríkissjóðs inn á skuldbindingar

Á árinu 1999 hóf ríkissjóður aukagreiðslur til B-deildar með það að markmiði að gera sjóðnum kleift að standa við skuldbindingar sínar til lengri tíma en annars hefði orðið og til að forðast að sjóðurinn færi í þrot og allar greiðslur til lífeyrisþega færðust yfir á ríkissjóð. Aukagreiðslurnar hafa styrkt fjárhagsstöðu B-deildar verulega og ef ríkissjóður hefði ekki gripið til þeirra hefði B-deildin klárað sínar eignir á árinu 2015.

Á árinu 2022 greiddi ríkissjóður 8 ma.kr. inn á skuldbindingar sínar við sjóðinn. Aðrar innborganir ríkissjóðs inn á skuldbindingar voru í formi viðbótariðgjalda og námu þær 500 m.kr. á árinu 2022.

Ef ekki er gert ráð fyrir frekari aukagreiðslum eftir árslok 2022 þarf ríkissjóður, skv. niðurstöðum tryggingafræðilegrar úttektar, að öllu óbreyttu að standa að fullu undir greiðslu lífeyris úr B-deild frá og með árinu 2030.

Til þess að tryggja að B-deild geti staðið við skuldbindingar sínar á hverjum tíma með eignum sínum þyrftu árlegar aukagreiðslur frá ríkissjóði að vera að meðaltali 10,6 ma.kr. á ári næstu 30 árin miðað við verðlag í árslok 2022. Ef miðað er við samskonar jafnaðargreiðslu næstu 20 árin þyrftu árlegar aukagreiðslur að vera að meðaltali 15,0 ma.kr. á ári. Samkvæmt fjárlögum er áformað að greiða 8 ma.kr. til B-deildar á árinu 2023.

Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra

Stjórnarhættir

LSR leggur áherslu á góða stjórnarhætti. Í stefnuýfirlýsingu sjóðsins segir: LSR tileinkar sér ábyrga starfshætti, með vönduð vinnubrögð, fagmennsku og frumkvæði að leiðarljósi. Sjóðurinn leggur áherslu á fyrirmyndarþjónustu og öflugna upplýsingatækni. Þannig verður LSR traustur lífeyrissjóður og sjóðfélögum örugg samfylgd.

Stjórn sjóðsins er skipuð átta einstaklingum. Fjármála- og efnahagsráðherra skipar fjóra stjórnarmenn, stjórn BSRB skipar tvo, stjórn BHM einn og stjórn KÍ einn. Stjórnin ber ábyrgð á starfsemi sjóðsins í samræmi við lög um lífeyrissjóði, reglugerðir settar samkvæmt þeim og samþykktir sjóðsins.

Stjórnin skal fjalla um allar meiriháttar ákvarðanir varðandi stefnumótun sjóðsins og starfsemi hans. Meðal verkefna stjórnar er að setja áhættustefnu, ákveða hvernig innri endurskoðun skuli háttað og móta innra eftirlit. Jafnframt skal stjórnin móta fjárfestingarstefnu lífeyrissjóðsins, setja reglur um upplýsingagjöf framkvæmdastjóra til stjórnar um rekstur, iðgjöld, réttindaávinnslu og ráðstöfun eigna sjóðsins. Einnig skal stjórnin setja verklagsreglur um verðbréfavíðskipti sjóðsins, stjórnar og starfsmanna.

Stjórn sjóðsins hefur samþykkt stjórnarháttayfirlýsingu og er henni ætlað að styðja við góða og ábyrga stjórnarhætti. Með góðum stjórnarháttum í starfsemi LSR er lagður grunnur að traustum samskiptum stjórnenda og starfsmanna sjóðsins við sjóðfélaga, launagreiðendur og ábyrgðaraðila sjóðsins. Með góðum stjórnarháttum er stuðlað að gagnsæi í starfsemi sjóðsins. Við mótun stjórnarháttanna hafa stjórnendur og stjórn sjóðsins litið til og haft til hliðsjónar almenn viðurkennd sjónarmið og leiðbeiningar um góða stjórnarhætti fyrirtækja.

Stjórn sjóðsins hefur jafnframt sett sér starfsreglur. Í starfsreglunum er fjallað um starfsemi, skipan og verkvið stjórnar. Í starfsreglunum er m.a. litið til samþykktar sjóðsins og laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Sérstaklega er litið til þeirra ákvæða er lúta að stjórnarháttum lífeyrissjóða og hæfi. Stjórnarháttayfirlýsingin og starfsreglur stjórnar eru aðgengilegar á vef sjóðsins ásamt fleiri innri reglum sem sjóðurinn hefur sett sér.

Stjórn sjóðsins ræður framkvæmdastjóra, ákveður laun hans, gengur frá starfslýsingu hans og setur honum erindisbréf. Framkvæmdastjóri annast daglegan rekstur sjóðsins og fer í störfum sínum eftir þeirri stefnu og fyrirmælum sem stjórn hefur gefið. Ráðstafanir sem eru óvenjulegar eða mikilsháttar getur framkvæmdastjóri aðeins gert samkvæmt heimild frá stjórn.

Endurskoðunarnefnd er undirnefnd stjórnar. Stjórn sjóðsins skipar þrjú einstaklinga í endurskoðunarnefnd, tvo úr stjórn sjóðsins og utanaðkomandi aðila sem formann. Nefndin er skipuð til eins árs í senn. Hún starfar í samræmi við IX. kafla laga um ársreikninga nr. 3/2006. Nefndin hefur eftirlit með vinnuferli við gerð reikningsskila, tilhögun innra eftirlits og aðferðum við áhættumat í því skyni að auka trúverðugleika í starfsemi sjóðsins.

Hér á næstu síðu er að finna yfirlit yfir löggjöf, stjórnvaldsreglur, leiðbeinandi tilmæli FME ásamt reglum og stefnum sem LSR hefur sett sér. Listinn er til upplýsinga og er ekki tæmandi. Yfirlit yfir lög, reglugerðir og aðrar reglur opinberra aðila sem gilda um starfsemi lífeyrissjóða er m.a. að finna á vef FME.

Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra

Lög frá Alþingi:

- Lög nr. 1/1997 um LSR.
- Lög nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða.

Reglugerðir:

- Reglugerð nr. 391/1998 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða.
- Reglugerð nr. 698/1998 um ráðstöfun iðgjalds til lífeyrissparnaðar og viðbótartryggingarverndar.
- Reglugerð nr. 916/2009 um fjárfestingarstefnu og úttekt á ávöxtun lífeyrissjóða og vörsluaðila séreignarsparnaðar.
- Reglugerð nr. 590/2017 um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða.

Reglur og leiðbeinandi tilmæli FME:

- Reglur nr. 577/2012 um endurskoðunardeildir og sjálfstætt starfandi eftirlitsaðila lífeyrissjóða.
- Reglur nr. 180/2013 um framkvæmd hæfismats framkvæmdastjóra og stjórnarmanna lífeyrissjóða.
- Reglur nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða.
- Leiðbeinandi tilmæli nr. 3/2010 um hæfi lykilstarfsmanna.
- Leiðbeinandi tilmæli nr. 6/2014 um útvistun hjá eftirlitsskyldum aðilum.
- Leiðbeinandi tilmæli nr. 1/2019 vegna áhættu við rekstur upplýsingakerfa eftirlitsskyldra aðila.

Stefnur sem LSR hefur sett sér:

- Áhættustefna.
- Fjárfestingarstefna.
- Eigendastefna (áður hluthafastefna).
- Starfskjarastefna.
- Stefna um ábyrgar fjárfestingar.
- Upplýsingaöryggisstefna.
- Útvistunarstefna.
- Gæðastefna.
- Jafnlaunastefna og jafnréttisáætlun.
- Persónuverndaryfirlýsing.
- Skjala- og upplýsingastefna.
- Starfsmannastefna.
- Þjónustustefna.
- Fræðslustefna.
- Stefna gegn einelti og áreitni.
- Stefna um vinnuvernd.

Reglur í starfsemi LSR:

- Samþykktir sjóðsins.
- Reglur um hlutverk við ávöxtun eigna sjóðsins.
- Reglur um lán Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins.
- Reglur um upplýsingagjöf til stjórnar um rekstur.
- Síða- og samskiptareglur.
- Starfsreglur endurskoðunarnefndar.
- Starfsreglur stjórnar.
- Stjórnarháttayfirlýsing.
- Verklagsreglur um verðbréfavíðskipti lífeyrissjóðsins, stjórnar hans og starfsmanna.
- Verklagsreglur um hæfi lykilstarfsmanna.
- Stefna LSR og reglur um aðgerðir gegn peningþvætti og fjármögnun hryðjuverka.
- Reglur um símenntun.

Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra

Áhættustýring og innra eftirlit

Áhættustýring sjóðsins byggir á framangreindri reglugerð um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða. Markmið áhættustýringar er að auka öryggi í starfsemi sjóðsins með því að greina, fylgjast með og takmarka áhættu í rekstri hans. Áhættan nær bæði til atvika sem lúta að eignum og skuldbindingum sjóðsins sem og rekstrarlegum þáttum. Nánari umfjöllun um helstu áhættuþætti sem hafa verið skilgreindir í starfsemi sjóðsins, áhættustýringu og áhættustefnu má sjá í skýringu 17.

Áhættustefnan er eitt af lykilverkfærum stjórnar við að uppfylla skyldur sínar gagnvart sjóðnum. Henni er beitt samhliða fjárfestingarstefnu sjóðsins og stuðlar hún að því að lífeyrissjóðurinn nái settum markmiðum með ásættanlegri áhættu í starfsemi sinni með kerfisbundnum og öguðum vinnubrögðum.

Eitt af verkefnum stjórnar er að móta innra eftirlit fyrir starfsemi sjóðsins og skjalfesta eftirlitsferla. Allir helstu ferlar hafa verið skjalfestir og hlutverk skilgreind. Lögð er áhersla á að greina helstu áhættuþætti og er til staðar virkt eftirlit til að draga úr áhættu í starfsemi sjóðsins.

Ófjárhagslegar upplýsingar

LSR telst eining tengd almannahagsmunum skv. lögum um ársreikninga nr. 3/2006. Meginhlutverk lífeyrissjóðsins er að tryggja sjóðfélögum, eftirlifandi mökum þeirra og börnum lífeyri. Um lífeyrissjóðinn, uppbyggingu og hlutverk gilda sérstök lög, lög nr. 1/1997, en auk framangreindra sérlaga um lífeyrissjóðinn gilda almenn lög um lífeyrissjóði nr. 129/1997. Fremst í skýrslunni undir starfsemi sjóðsins er að finna nánari lýsingu á viðskiptalíkani sjóðsins, þ.e. starfsemi hans, grundvelli og hlutverki.

Aðgerðir gegn spillingar- og mútumálum

LSR hefur sett sér siða- og samskiptareglur sem m.a. varða það hvernig sjóðurinn spornar við spillingar- og mútumálum. Markmið regnanna er að stuðla að góðum starfsháttum og samskiptum og með þeim er lögð áhersla á að starfsfólk sjóðsins byggji samskipti við aðila á fjármálamarkaði og útgefendur fjármálagerninga á almennum grunnreglum sem tryggja gott viðskiptasiðferði á sama tíma og hagsmunir sjóðfélaga séu hafðir að leiðarljósi. Í framangreindum reglum er m.a. kveðið á um góða starfshætti, hagsmunaárekstra og meðferð trúnaðarupplýsinga. Meginreglan er sú skv. reglunum að starfsfólk og stjórnarmenn skulu ekki þiggja gjafir eða boð af þjónustuaðilum eða viðskiptavinum lífeyrissjóðsins. Í reglunum kemur jafnframt fram að starfsfólk sem verður vart við brot á reglunum geta tilkynnt það framkvæmdastjóra sjóðsins eða formanni endurskoðunarnefndar.

LSR skal ekki hafa með höndum aðra starfsemi en þá sem nauðsynleg er til að taka við og ávaxta iðgjöld og greiða lífeyri. Stjórn LSR hefur sett sér starfsreglur sem hún starfar eftir. Er þar m.a. kveðið á um að stjórnarmenn og framkvæmdastjóri skulu ekki taka sæti í stjórnnum fyrirtækja í umboði sjóðsins eða sitja í stjórnnum fyrirtækja sem sjóðurinn fjárfestir í. Það sama á við um starfsfólk sjóðsins. Starfsfólk sjóðsins getur þó tekið sæti í stjórnnum, fjárfestingarráðum og ráðgjafarráðum fyrirtækja sem stofnuð eru til að sinna sérstökum þáttum í starfsemi sjóðsins eða fyrirtækjum, sem sjóðurinn á hlut í, og hafa eingöngu fjárvörslu og fjármálaumsýslu að markmiði. Í starfsreglunum er kveðið á um að stjórnarmenn megi ekki gera ráðstafanir sem eru til þess að afla ákveðnum sjóðfélögum, fyrirtækjum eða öðrum ótilhlýðilegra hagsmuna umfram aðra aðila eða á kostnað sjóðsins.

Sjóðurinn hefur einnig sett sér reglur sem gilda um viðskipti stjórnarmanna og starfsfólks með fjármálagerninga. Í reglunum er m.a. kveðið á um að stjórnarmenn og starfsfólk skuli ekki taka þátt í meðferð máls ef aðstæður eru til þess fallnar að draga óhlutdrægni í efa. Reglurnar kveða jafnframt á um að starfsfólk og stjórnarmenn sem búa yfir eða hafa aðgang að innherjaupplýsingum sé óheimilt að nýta sér upplýsingarnar á nokkurn hátt eða láta þriðja aðila upplýsingarnar í té. Í reglunum er m.a. lögð sérstök skylda á framangreinda aðila að tilkynna um verðbréfaviðskipti sín.

Framangreindum reglum, þ.e. siða- og samskiptareglum, starfsreglum stjórnar og reglum um viðskipti stjórnarmanna og starfsfólks með fjármálagerninga er ætlað að koma í veg fyrir hagsmunaárekstra í starfsemi lífeyrissjóðsins og tryggja að viðkomandi aðilar séu vakandi fyrir öllum tengslum sem geta leitt til þeirra. Auk framangreindra reglna hafa verið settar fleiri reglur sem eiga að sporna gegna spillingar- og mútumálum, sbr. reglur sjóðsins um aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka auk þess sem innleiddir hafa verið ferlar og aðferðir í starfsemi sjóðsins til að meta hvort viðskiptamenn séu á listum yfir þvingunaraðgerðir.

Verði starfsmaður var við eða vitni að einhverju misjöfnu í starfsemi sjóðsins og telur sig ekki geta leitað til framkvæmdastjórnar sjóðsins getur hann ávallt snúið sér til formanns endurskoðunarnefndar eða stjórnarformanns sjóðsins.

Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra

LSR getur haft áhrif gegn spillingar- og mútumálum með fjárfestingum sínum. Sem fjárfestir gerir LSR kröfur til þess að félag sem sjóðurinn fjárfestir í starfi í samræmi við lög og reglur, viðurkenndar leiðbeiningar um stjórnarhætti fyrirtækja og sýni af sér góða stjórnarhætti. LSR hefur sett sér eigendastefnu, áður nefnd hluthafastefna, þar sem tilgreint er með nánari hætti hvaða kröfur LSR gerir sem eigandi í þeim félögum sem hann fjárfestir í.

Starfsmannamál

Sérstök starfsmannastefna gildir innan sjóðsins. Starfsmannastefnunni er m.a. ætlað að vera hvatning jafnt fyrir starfsfólk og stjórnendur til þess að skapa faglegt, krefjandi, skemmtilegt og fjölskylduvænt vinnuumhverfi. LSR leitast við að laða að hæfasta starfsfólkið sem völ er á hverju sinni til starfa hjá sjóðnum og gefa því tækifæri til að nýta kunnáttu sína og frumkvæði. Í starfsmannastefnunni er m.a. fjallað um ráðningar og starfslýsingar auk vinnutíma, aðbúnaðar og vinnuumhverfi. Jafnframt er þar m.a. fjallað um heilsueflingu og vinnuvernd, endurmenntun, fræðslu og þjálfun en endurmenntun, fræðsla og þjálfun á vera sjálfsagður hluti af starfsemi sjóðsins. Því tengdu var sérstök fræðslustefna sjóðsins sett á síðasta ári ásamt reglum LSR um símenntun. Markmið stefnunnar og reglnanna er að gera símenntun og starfsþróun hærra undir höfði, t.a.m. með því að fræðsluþörf allra sviða sé metin árlega, sem og að starfsþróunaráætlun fyrir fastráðið starfsfólk sé gerð árlega og að starfsfólk fái endurmenntun eigi sjaldnar en á þriggja ára fresti.

Lögð er áhersla á að starfsfólki líði vel í starfi, bæði hvað varðar starfsumhverfi og starfsanda, auk þess að samhugur, samstarf og gagnkvæm virðing ríki milli starfsfólks. Stefna gegn einelti, áreitni og ofbeldi hefur verið samþykkt en einelti, ofbeldi og hvers kyns áreitni, hvort sem er líkamleg, orðbundin eða táknræn, verður undir engum kringumstæðum umborin. Lögð er áhersla á fyrirbyggjandi aðgerðir og er mikilvægt að starfsfólk sýni samkennd og sé vakandi fyrir einelti, áreitni eða ofbeldi. Starfsfólk sem telur sig hafa vitneskju um einelti, áreitni eða ofbeldi er hvattur til að tilkynna það til viðeigandi aðila. Í stefnunni er tilgreint hvernig starfsfólk skuli bera sig að við slíka tilkynningu og hvaða viðbragðsáætlun fer í gang ef tilkynning berst.

Sjóðurinn vinnur samkvæmt eigin jafnlaunastefnu en sjóðurinn skuldbindur sig til að greiða sömu laun og kjör fyrir jafnverðmæt störf óháð kyni. Þau viðmið sem lögð eru til grundvallar launaákvörðunum skulu ekki fela í sér kynjamismun. Markmið sjóðsins er m.a. að setja sér jafnlaunamarkmið og framkvæma launagreiningu a.m.k. einu sinni á ári þar sem á kerfisbundinn hátt eru borin saman jafnverðmæt störf með það að markmiði að kanna hvort til staðar sé munur á launum eftir kyni. Bregðast skal við óútskýrðum launamun ef hann kemur fram í launagreiningu með viðeigandi hætti. Sjóðurinn hefur hlotið jafnlaunavottun sem vottar að starfsemi sjóðsins og jafnlaunakerfi hans sé í samræmi við kröfur jafnlaunastaðalsins ÍST 85:2012. Markmið jafnlaunakerfis er að vinna gegn kynbundnum launamun og stuðla að jafnrétti kynjanna á vinnumarkaði. Við vottunarferlið var gerð sérstök launagreining til að kanna hvort óútskýrður munur sé á launum kynjanna og reyndist LSR vera vel innan skilgreindra vikmarka.

Sjóðurinn hefur sett sér jafnréttisáætlun og starfar í samræmi við lög um jafnan rétt kvenna og karla nr. 10/2008. Í jafnréttisáætluninni er kveðið á um að hvers kyns mismunur er óheimil. Jafnréttisáætluninni er ætlað að tryggja jafnrétti starfsfólks, m.a. með því að tryggja að starfsfólk njóti sömu kjara fyrir jafnverðmæt störf, stuðla að því að endurmenntun standi öllu starfsfólki til boða óháð kyni, tryggja að jafnvægis sé gætt milli starfs og einkalífs og gæta jafnræðis við ráðningar starfsfólks. Í jafnréttisáætluninni er tiltekið með nánari hætti hvaða aðgerðir eru framkvæmdar innan sjóðsins til að tryggja að markmið hennar nái fram að ganga.

Stefna gegn einelti, áreitni og ofbeldi, jafnlaunastefna og jafnréttisáætlun voru uppfærðar á síðasta ári. Stefnurnar eru kynntar starfsfólki með reglubundnum hætti, en haldnir eru mánaðarlegir starfsmannafundir að jafnaði með starfsfólki til að það sé upplýst með sem bestum hætti um málefni sjóðsins hverju sinni.

Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra

Stefna í mannréttindamálum

Mannréttindi eru grundvallarréttindi og er áhersla lögð á það hjá LSR að allir séu metnir að verðleikum og njóti jafna tækifæra. Sjóðurinn hefur sett sér jafnlaunastefnu og jafnréttisáætlun eins og að framan greinir. Í jafnréttisáætlun kemur fram að starfsfólki er ekki mismunað á grundvelli kyns, kynþáttar eða þjóðernis, kynhneigðar, kynvitundar, kyneinkenna, kyntjáningar, aldurs, trúar, skoðana eða annarra ómálefnalega þátta.

LSR leitast eftir því að vera ábyrgur fjárfestir og hefur sett sér stefnu um ábyrgar fjárfestingar. Þetta felur í sér að við mat á fjárfestingakostum er m.a. tekið tillit til félagslegra þátta. Principles for Responsible Investment (e. PRI) eru alþjóðleg samtök fjárfesta sem vinna saman að því að innleiða tiltekin grundvallarviðmið um ábyrgar fjárfestingar og njóta til þess stuðnings Sameinuðu þjóðanna. LSR hefur skrifað undir viðmið Sameinuðu þjóðanna og þar með hefur sjóðurinn einnig skuldbundið sig til þess að félagslegir þættir skipti máli við mat á fjárfestingum sjóðsins.

Umhverfis- og samfélagsmál

Ein af þeim skyldum sem hvílir á LSR er að setja sér siðferðileg viðmið í fjárfestingum og hefur LSR sett sér stefnu um ábyrgar fjárfestingar eins og að framan greinir. Með ábyrgum fjárfestingum er átt við að litið sé til umhverfislegra þátta, félagslegra þátta og stjórnarháttar (UFS-þátta) við mat, ákvörðun og eftirfylgni fjárfestinga LSR. Umhverfisþættir snúa að því hvernig fyrirtæki gæti að umhverfislegum áhrifum starfsemi sinnar. Félagslegir þættir snúa að því hvernig fyrirtæki kemur fram við starfsfólkið sitt, birgja, viðskiptavini og samfélagið sem það starfar í. Stjórnarhættir snúa t.d. að stjórnnum fyrirtækja, starfskjörum, innra eftirliti og réttindum hluthafa. UFS-þættir eru hluti af áreiðanleika- og heildaráhættumati sjóðsins við fjárfestingarákvarðanir og eftirfylgni þeirra þar sem þessir þættir geta haft áhrif á ávöxtun og áhættu til lengri tíma.

UFS-mat er liður í því áreiðanleikamati sem framkvæmt er við nýfjárfestingar. Félögum og rekstrarfélögum sjóða er þá sendur listi yfir spurningar sem tengjast umhverfislegum og félagslegum þáttum. Jafnframt er stuðst við UFS-skýrslur frá þriðja aðila og útgefna samfélagskýrslur félaga. LSR leitast við að þau félög sem fjárfest er í séu sjálfbær í rekstri og stuðli að sjálfbærri nýtingu auðlinda eins og greint er frá í stefnu sjóðsins um ábyrgar fjárfestingar.

LSR hvetur þau fyrirtæki sem sjóðurinn fjárfestir í til að starfa með ábyrgum hætti út frá umhverfissjónarmiðum og í samræmi við samfélagsleg gildi og viðurkenndar leiðbeiningar um stjórnarhætti fyrirtækja. Jafnframt hvetur LSR til þess að fyrirtæki hugi að umhverfismálum, t.d. með því að setja sér umhverfisstefnu og sýni aukið gegnsæi með því að skýra frá umhverfislegum þáttum, félagslegum þáttum og stjórnarháttum t.d. í ársskýrslu, samfélagskýrslu eða á sambærilegan máta. Jafnframt er kallað eftir því að fyrirtæki sýni fram á hvernig starfsemi þeirra tengist almennt viðurkenndum viðmiðum á þessu sviði svo sem Heimsmarkmiðum Sameinuðu þjóðanna, ESG-viðmiðum Kauphallarinnar og leiðbeiningum um stjórnarhætti fyrirtækja. Framangreint á jafnframt við um rekstrarfélög fyrir hönd þeirra sjóða sem þau starfrækja, verðbréfa- og fjárfestingarsjóði sem og útgefendur annarra fjármálagerna.

Hvað varðar innlendar fjárfestingar í skráðum fjármálagerningum lætur LSR meta fjölmörg félög og útgefendur skuldabréfa í eignasafni sjóðsins sem skráð eru í Kauphöllinni á Íslandi með hliðsjón af umhverfisáhættu, félagslegri áhættu og áhættu tengdri stjórnarháttum. Með reglulegri skýrslugjöf Reitunar er fylgst með árangri einstakra fyrirtækja í safninu, m.a. kolefnisfótspori þeirra og til hvaða aðgerða félög hafa gripið til á sviði UFS-mála. LSR hefur jafnframt gert samning við Klappir grænar lausnir um notkun á hugbúnaðarkerfi þeirra til að meta árangur innlendra fyrirtækja í umhverfismálum og málum tengdum sjálfbærni. Í samræmi við eigendastefnu LSR eru birtar upplýsingar á vefsíðu sjóðsins um hvernig fulltrúar sjóðsins greiddu atkvæði á hlutahafafundum skráðra hlutafélaga, þar með talið hvernig greidd voru atkvæði í stjórnarkjöri í hverju félagi fyrir sig.

Þegar um fjárfestingar í gegnum þriðja aðila er að ræða leggur LSR áherslu á að innlendir og erlendir samstarfsaðilar hafi sett sér virka stefnu í umhverfislegum þáttum, félagslegum þáttum og stjórnarháttum og geti sýnt með greinargóðum hætti hvort og hvernig sé unnið eftir þeirri stefnu við mat og eftirfylgni fjárfestinga. Einnig er notast við erlendar gagnaveitur á borð við Morningstar til að fylgjast með UFS útreikningum í erlendu verðbréfasafni sjóðsins. LSR leggur jafnframt áherslu á að tekið sé tillit til framangreindra þátta og samfélagsáhættu í rekstri óskráðra fyrirtækja og sjóða.

Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra

LSR hefur um árabíl verið aðili að reglum Sameinuðu þjóðanna um ábyrgar fjárfestingar (UN PRI) eins og að framan greinir. Í tengslum við aðild sína að framangreindum reglum Sameinuðu þjóðanna þarf sjóðurinn einnig að gera ítarlega grein fyrir fjárfestingarákvörðunum sínum og eftirfylgni þeirra á hverju ári og hvernig þær samræmast reglunum. LSR er meðal stofnaðila að IcelandSIF, en tilgangur þeirra samtaka er að efla þekkingu fjárfesta á aðferðarfræði sjálfbærra og ábygrra fjárfestinga og auka umræðu um þær. LSR er einnig aðili að Festu – miðstöð um sjálfbærni. Festa starfar með það markmið að auka þekkingu á sjálfbærni fyrirtækja, stofnana og annarra auk þess að hvetja til samstarfs og aðgerða á því sviði. Með því að tengja saman ólíka aðila á borð við fyrirtæki, sveitarfélög, stofnanir og einstaklinga liðkar félagið fyrir samstarfi og aðgerðum sem auka sjálfbærni í samfélaginu.

LSR er einn þrettán íslenskra lífeyrissjóða sem skrifuðu undir viljayfirlýsingu um að þeir hygðust fjárfesta fyrir 4,5 ma. bandaríkjadala í verkefnum sem tengjast hreinni orku og öðrum umhverfisvænum lausnum fram til ársins 2030. Skrifað var undir viljayfirlýsingu gagnvart alþjóðlegu samtökunum Climate Investment Coalition (CIC) á loftslagsráðstefnu Sameinuðu þjóðanna í Glasgow í Skotlandi árið 2021. Með þessu staðfesti LSR vilja til að auka við grænar fjárfestingar sínar og styðja þannig við markmið um að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda á heimsvísu. Með þátttöku sinni leggur LSR sitt á vogarskálarnar til að markmiðum Parísarsáttmálans verði náð. Meðal annars verður horft til verkefna sem nýta jarðvarma ásamt því að styðja við aukna notkun annarra sjálfbærra orkugjafa með það að markmiði að stuðla að aukinni notkun hreinnar orku í samgöngum og atvinnustarfsemi. Á árinu 2022 var vægi framangreindra fjárfestinga af hálfu LSR aukin en LSR hefur sett sér markmið að fjárfesta fyrir um 100 milljarða kr. til ársins 2030 í verkefnum sem falla undir framangreinda viljayfirlýsingu.

LSR hefur fjárfest í fjölmörgum sjóðum og öðrum fjármálagerningum með grænar eða samfélagslegar áherslur, bæði innlendum og erlendum. Í lok árs 2022 námu græn og félagsleg skuldabréf í eignasafni sjóðsins 28,8 milljörðum kr. Það eru skuldabréf sem gefin hafa verið út undir grænum fjármögnunarramma félaga og sveitarfélaga eða í þeim tilgangi að fjármagna félagsleg verkefni. Sjóðurinn hefur einnig fjárfest í verðbréfa- og fjárfestingasjóðum sem miða að því að hafa jákvæð samfélagsleg áhrif (e. impact investment) eða sjóðum sem útiloka ákveðnar vörur og þjónustu í þeim tilgangi að stuðla að aukinni sjálfbærni.

Mikilvægur þáttur í að fylgja eftir framangreindri stefnu um ábyrgar fjárfestingar er að greina upplýsingar er varða UFS-þætti og birta niðurstöður opinberlega. Hlutverk LSR sem fjárfestis er að greina þessar upplýsingar fyrir einstakar fjárfestingar og eignasafnið í heild sinni og skoða árangur af fjárfestingarstarfseminni. Á heimasíðu sjóðsins má sjá nánari umfjöllun um UFS-einkunnir innlendra og erlendra eigna sjóðsins.

Innri rekstur

Vegna eðlis starfsemi LSR eru bein umhverfisáhrif af rekstri sjóðsins óveruleg en sjóðurinn rekur eina skrifstofu í Reykjavík. Þótt rekstur sjóðsins sem slíkur sé ekki líklegur til að hafa skaðleg áhrif á umhverfið telur LSR mikilvægt að gæta að áhrifum hans á það. Þannig eru umhverfissjónarmið höfð að leiðarljósi t.d. við rekstur mótuneytis og flokkun sorps frá starfseminni. LSR er með í notkun prentský til að minnka pappírnotkun og hefur pappírnotkun dregist saman undanfarin ár. Við innkaup aðfanga er litið til þess að kaupa umhverfisvottaðar/svansvottaðar vörur. LSR hefur unnið markvisst að því undanfarin ár að efla rafræna þjónustu við sjóðfélaga, m.a. eru allar umsóknir sjóðsins aðgengilegar á rafrænu formi. Einnig geta sjóðfélagar undirritað öll fylgigögn lána með rafrænum hætti, en framangreindar aðgerðir hafa jákvæð áhrif á umhverfið, þar sem þær draga úr prentun á pappír og spara sjóðfélögum sporin.

Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra

Framtíðarhorfur og atburðir eftir lok reikningsárs

Stærsta óvissuatriðið sem snýr að sjóðnum er fjármögnun á skuldbindingum hans til framtíðar. Útstreymi í formi lífeyrisgreiðslna er verulega umfram innborganir til sjóðsins. Á undanförunum árum hefur Ríkissjóður Íslands greitt aukalega inn á skuldbindingar sínar við sjóðinn. Samkvæmt fjármálaáætlun sem Ríkissjóður Íslands hefur sett fram til næstu fimm ára mun hann halda áfram að greiða inn á skuldbindingar sínar við sjóðinn. Ljóst er að án aukagreiðslna úr ríkissjóði munu eignir sjóðsins verða uppunar mörgum árum áður en skuldbindingar hafa verið greiddar að fullu.

Töluverð óvissa ríkir á helstu eignamörkuðum heims, m.a. vegna stríðsátaka í Úkraínu og afleiðinga þeirra á heimsvísu, hárrar verðbólgu og vaxtastigs á helstu verðbréfamörkuðum. Óvissa er enn um framvindu stríðsins en ljóst er að átökin og efnahagsaðgerðir muni halda áfram að hafa viðtæk áhrif á efnahag heimsins og verðbréfamarkaði enn um sinn.

Í mars 2023 féll Silicon Valley Bank í Bandaríkjunum og í kjölfarið var nokkrum svæðisbundnum bönkum þar í landi lokað af opinberum eftirlitsaðilum. Stuttu síðar tók UBS, stærsti banki Sviss, yfir Credit Suisse vegna fjárhagsvandráða þess síðarnefnda að frumkvæði þarlandra yfirvalda. Bein áhrif af gjaldþroti og yfirtöku vegna framangreindra banka nema alls 0,15% af eignum B-deildar. Tap sjóðsins vegna eignarhluta í bönkunum fellur til eftir lok síðasta reikningsárs og kemur til lækkunar á fjárfestingartekjum ársins 2023. Óvissa ríkir um óbein áhrif vegna þessara atburða á afkomu sjóðsins á árinu 2023 en þegar þessi texti er ritaður hefur verið á hlutabréfamörkuðum lækkað við þessar fréttir, meðal annars vegna ótta um að fleiri bankar geti lokað í kjölfarið og mögulegra neikvæðra áhrifa á önnur fyrirtæki.

Hafa ber þó í huga að eignasafn LSR er vel dreift á eignaflokka, atvinnugreinar og landsvæði líkt og fjárfestingarstefna sjóðsins segir til um, sem minnkar sveiflur og dregur úr áhrifum slíkra atburða á heildarstöðu sjóðsins.

Engir atburðir hafa átt sér stað eftir lok uppgjörstímabilsins sem þarfnast leiðréttingar eða skýringar í ársreikningnum eða meðfylgjandi skýringum.

Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra

Yfirlýsing stjórnar og framkvæmdastjóra

Það er álit stjórnar sjóðsins að allar upplýsingar komi fram í ársreikningnum, sem nauðsynlegar eru til að glöggva sig á stöðu hans í árslok, rekstrarárangri ársins og fjárhagslegri þróun. Ársreikningurinn er gerður í samræmi við lög um ársreikninga nr. 3/2006 og reglur nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða.

Jafnframt er það álit stjórnar og framkvæmdarstjóra að ársreikningurinn og skýrsla stjórnar og framkvæmdarstjóra geymi glöggt yfirlit um þróun og árangur í rekstri sjóðsins, stöðu hennar og lýsi helstu áhættuþáttum og óvissu sem sjóðurinn býr við.

Stjórn og framkvæmdastjóri sjóðsins staðfesta ársreikninginn með rafrænni undirritun sinni.

Reykjavík 19. apríl 2023

Í stjórn LSR

Árni Stefán Jónsson, formaður stjórnar

Guðrún Ögmundsdóttir, varaformaður stjórnar

Áslaug María Friðriksdóttir

Jökull Heiðdal Úlfsson

Magnús Þór Jónsson

Unnur Pétursdóttir

Viðar Helgason

Þórveig Þormóðsdóttir

Framkvæmdastjóri

Harpa Jónsdóttir

Áritun óháðs endurskoðanda

Til stjórnar og sjóðfélaga í Lífeyrissjóði starfsmanna ríkisins

Álit

Við höfum endurskoðað meðfylgjandi ársreikning B-deildar Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins fyrir árið 2022. Ársreikningurinn hefur að geyma yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris, efnahagsreikning þann 31. desember 2022, yfirlit um sjóðstreymi, yfirlit um tryggingafræðilega stöðu, upplýsingar um mikilvægar reikningsskilaaðferðir og aðrar skýringar.

Það er álit okkar að ársreikningurinn gefi glögga mynd af afkomu lífeyrissjóðsins á árinu 2022, efnahag hans 31. desember 2022 og breytingu á handbæru fé á árinu 2022, í samræmi við lög og reglur um ársreikninga lífeyrissjóða.

Álit okkar á ársreikningnum er í samræmi við innihald endurskoðunarskýrslu við höfum afhent endurskoðunarnefnd sjóðsins í samræmi við 11. gr. reglugerðar Evrópusambandsins nr. 537/2014.

Grundvöllur fyrir álit

Endurskoðað var í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla. Ábyrgð okkar samkvæmt þeim stöðlum er nánar lýst í kaflanum um ábyrgð endurskoðenda á endurskoðun ársreikningsins. Við teljum að við endurskoðunina höfum við aflað nægilegra og viðeigandi gagna til að byggja álit okkar á.

Óhæði

Við erum óháð Lífeyrissjóði starfsmanna ríkisins í samræmi við alþjóðlegar siðareglur fyrir endurskoðendur (IESBA Code) og viðeigandi settar siðareglur á Íslandi og höfum uppfyllt önnur ákvæði þeirra.

Eftir okkar bestu vitund, þá höfum við ekki veitt lífeyrissjóðnum neina óheimila þjónustu sem endurskoðendur lífeyrissjóðsins samanber lista yfir óheimila þjónustu sem tilgreind er í grein 5(1) í reglugerð Evrópusambandsins nr. 537/2014.

Ráðning endurskoðanda

Ráðningarsamband milli okkar og ríkisendurskoðanda um endurskoðun Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins var undirritað 2. nóvember 2018 fyrir árið 2018 og höfum við endurskoðað ársreikning lífeyrissjóðsins á hverju ári síðan.

Lykilatriði endurskoðunarinnar

Lykilatriði endurskoðunarinnar eru þau atriði, sem að okkar faglega mati, hafa mesta þýðingu fyrir endurskoðun okkar á ársreikningi sjóðsins fyrir árið 2022. Þessi atriði voru yfirfarin við endurskoðun á ársreikningnum og höfð til hliðsjónar við ákvörðun á viðeigandi álit á hann. Í áritun okkar látum við ekki í ljós sérstakt álit á hverju þeirra fyrir sig.

Við höfum uppfyllt skyldur okkar eins og þær eru tilgreindar í kaflanum „ábyrgð endurskoðenda á endurskoðun ársreikningsins“ hér að neðan, sem og í tengslum við lykilatriði í endurskoðun. Endurskoðunin fól í sér hönnun og framkvæmd á endurskoðunaraðgerðum til að bregðast við mati okkar á verulegri áhættu í ársreikningnum. Niðurstaða endurskoðunaraðgerða okkar, þar á meðal þær aðgerðir sem útlistaðar eru hér að neðan, mynda grunn okkar að áritun á ársreikning sjóðsins.

Áritun óháðs endurskoðanda

Mat á óskráðum fjárfestingum og skuldabréfum með stopul viðskipti

Verðmæti óskráðra fjárfestinga og skráðra fjárfestinga með stopul viðskipti nam 31.527 m.kr. eða um 13% af heildareignum þann 31. desember 2022 (20.937 m.kr. þann 31. desember 2021). Þessar eignir eru flokkaðar í gangvirðisþrepi 2 og 3 í skýringum í ársreikningi.

Á meðal ofangreindra fjárfestinga eru óskráð hlutabréf, hlutdeildarskírteini, framtakssjóðir (sjóðir um sameiginlega fjárfestingu), óskráð skuldabréf og skráð skuldabréf þar sem gangvirði byggir ekki á verði á virkum markaði. Verðmæti þessara fjárfestinga er háð mati stjórnenda, þeim forsendum sem eru notaðar og vali á útreikningsaðferð eða líkani og getur haft veruleg áhrif á niðurstöðu matsins.

Lykilatriði sem kröfðust mats voru:

- Mat á ávöxtunarkröfu óskráðra hlutabréfa
- Mat á framtíðargreiðsluflæði
- Mat á hvort markaðskrafa sé viðeigandi
- Mat á grunnkröfu skuldabréfa
- Mat á skuldaálagi skuldabréfa

Vegna þess hve matskenndur liðurinn er og vegna stærðar í efnahagsreikningi sjóðsins, teljum við mat á óskráðum fjárfestingum og skuldabréfum með stopul viðskipti vera lykilatriði við endurskoðun okkar.

Viðbrögð endurskoðanda

Lögð var áhersla á m.a. eftirfarandi aðgerðir til að bregðast við þessu lykilatriði:

- Ferli við fjárfestingar og mat var yfirfarið.
- Eftirlitsaðgerðir við mat á skuldabréfum voru prófaðar.
- Fyrir áhættumiðað úrtak var lagt mat á aðferðafræði og forsendur óskráðra hlutabréfa, hlutdeildarskírteina og framtakssjóða og kallað var eftir stuðningsgögnum að baki verðmati.
- Farið var yfir forsendur þess að nota markaðskröfu við mat á skuldabréfum útgefnum af ÍL-sjóði og hvort skýringar vegna óvissu um framtíðargreiðsluflæði væru nægjanlegar.
- Fyrir áhættumiðað úrtak skuldabréfa var lagt mat á aðferðafræði og forsendur eins og grunnkröfur, skuldaálag og mótaðilaáhættu.
- Farið var yfir flokkun fjárfestinga í þrepaskiptingu gangvirðis.

Til viðbótar voru viðeigandi skýringar í ársreikningnum rýndar. Sjá nánar í skýringum 2.3, 2.8, 8 - 10 og 16.

Áritun óháðs endurskoðanda

Mat á lífeyrisskuldbindingu

Lífeyrisskuldbinding sjóðsins nam 1.135.032 m.kr. þann 31. desember 2022 (1.107.426 m.kr. þann 31. desember 2021). Tryggingafræðileg staða þann 31. desember 2022 nam -77,9% þar sem skuldbindingar voru umfram eignir í árslok (-73,2% í árslok 2021). Lífeyrisskuldbindingin er reiknuð út af tryggingastærðfræðingi sem er óháður sjóðnum.

Lykilatriði sem kröfðust mats voru:

- Mat á sértækum lífslíkum
- Mat á sértækum örorkulíkum
- Sértækir útreikningar

Vegna þess hve flóknir útreikningarnir eru og vegna stærðar og mikilvægi fyrir sjóðinn, teljum við mat á lífeyrisskuldbindingu vera lykilatriði við endurskoðun okkar.

Viðbrögð endurskoðanda

Löggjafi var áhersla á m.a. eftirfarandi aðgerðir til að bregðast við þessu lykilatriði:

- Mátum óháði og hæfni tryggingastærðfræðings.
- Ferli við útreikninga var yfirlit.
- Framkvæmdir voru greiningar á sértækum lífs- og örorkulíkum sem notaðar eru við útreikning við staðlaðar lífs- og örorkulíkur gefnar út af Félagi íslenskra tryggingastærðfræðinga.
- Framkvæmdir voru aðgerðir með úrtökum til að sannreyna inntaksgögn og útreikninga.
- Framkvæmdir voru greiningaraðgerðir á þróun lífeyrisskuldbindingar, forsendum og niðurstöðum.
- Yfirlitarnar voru næmnigreiningar með því að skoða áhrif breytinga á lykilsendingum í líkaninu.

Til viðbótar voru viðeigandi skýringar í ársreikningnum rýndar. Sjá nánar yfirlit um tryggingafræðilega stöðu ásamt skýringum 14 og 17.1.

Ábyrgð stjórnar og framkvæmdastjóra á ársreikningnum

Stjórn og framkvæmdastjóri eru ábyrg fyrir gerð og framsetningu ársreikningsins í samræmi við lög og reglur um ársreikninga lífeyrissjóða. Stjórn og framkvæmdastjóri eru einnig ábyrg fyrir því innra eftirliti sem nauðsynlegt er varðandi gerð og framsetningu ársreikningsins, þannig að hann sé án verulegra annmarka, hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka.

Við gerð ársreikningsins ber stjórn og framkvæmdastjóra að meta rekstrarhæfi sjóðsins og eftir því sem við á, skýra frá þeim atriðum sem varða rekstrarhæfið og notkun forsendunnar um áframhaldandi rekstrarhæfi, nema ætlunin sé að leysa upp sjóðinn eða hætta starfsemi hans, eða ef enginn annar raunhæfur valkostur er í stöðunni.

Stjórn og endurskoðunarnefnd skulu hafa eftirlit með gerð og framsetningu ársreikningsins.

Áritun óháðs endurskoðanda

Ábyrgð endurskoðanda á endurskoðun ársreikningsins

Markmið okkar er að afla nægjanlegrar vissu um að ársreikningurinn sé án verulegra annmarka, hvort sem er af völdum sviksemi eða mistaka og að gefa út áritun sem felur í sér álit okkar. Nægjanleg víska er mikil víska, en ekki trygging þess að endurskoðun framkvæmd í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla muni uppgötva allar verulegar skekkjur séu þær til staðar. Skekkjur geta orðið vegna mistaka eða sviksemi og eru álitnar verulegar ef þær, einar og sér eða samanlagðar, gætu haft áhrif á fjárhagslega ákvarðanatöku notenda ársreikningsins.

Við endurskoðun í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla byggjum við á faglegri dómgreind og beitung ávallt faglegri tottryggni. Við framkvæmum einnig eftirfarandi:

- Við greinum og metum hættunna á verulegum skekkjum í ársreikningnum, hvort sem er vegna mistaka eða sviksemi, hönnu og framkvæmum endurskoðunaraðgerðir til að bregðast við þeim hættum og öflum endurskoðunargagna sem eru nægjanleg og viðeigandi til að byggja álit okkar á. Hættan á að uppgötva ekki verulega skekkju vegna sviksemi er meiri en að uppgötva ekki skekkju vegna mistaka, þar sem sviksemi getur falið í sér samsæri, skjalafals, misvísandi framsetningu ársreiknings, að einhverju sé viljandi sleppt eða að farið sé framhjá innri eftirlitsaðgerðum.
- Við öflum skilnings á innra eftirliti, sem snertir endurskoðunina, í þeim tilgangi að hanna viðeigandi endurskoðunaraðgerðir, en ekki í þeim tilgangi að veita álit á virkni innra eftirlits sjóðsins.
- Við metum hvort reikningsskilaaðferðir sem notaðar eru, og tengdar skýringar, séu viðeigandi og hvort reikningshaldslegt mat stjórnenda sé raunhæft.
- Við ályktum um notkun stjórnenda á forsendunni um rekstrarhæfi og metum á grundvelli endurskoðunarinnar hvort verulegur vafi leiki á rekstrarhæfi eða hvort aðstæður séu til staðar sem gætu valdið verulegum efasemdum um rekstrarhæfi. Ef við teljum að verulegur vafi leiki á rekstrarhæfi ber okkur að vekja sérstaka athygli á viðeigandi skýringum ársreikningsins í áritun okkar. Ef slíkar skýringar eru ófullnægjandi þurfum við að víkja frá fyrirvaralausri áritun okkar. Niðurstaða okkar byggir á endurskoðunargögnum sem aflað er fram að dagsetningu áritunar okkar. Engu að síður geta atburðir eða aðstæður í framtíðinni valdið óvissu um rekstrarhæfi sjóðsins.
- Við metum í heild sinni hvort framsetning og uppbygging ársreikningsins, þ.m.t. innihald og skýringar, gefi glögga mynd af undirliggjandi viðskiptum og atburðum.

Við upplýsum stjórn og endurskoðunarnefnd meðal annars um áætlað umfang og tímasetningu endurskoðunarinnar og veruleg atriði sem koma upp í endurskoðun okkar, þar á meðal verulega annmarka á innra eftirliti sem fram koma við endurskoðunina, eftir því sem við á.

Við höfum einnig lýst því yfir við stjórn og endurskoðunarnefnd að við höfum uppfyllt skyldur siðareglna um óhæði og upplýsum um öll tengsl eða önnur atriði sem raunhæft er að ætla að gætu mögulega haft áhrif á óhæði okkar og eftir því sem við á, til hvaða varúðarráðstafana við höfum gripið til að tryggja óhæði okkar.

Af þeim atriðum sem við höfum upplýst stjórn og endurskoðunarnefnd um, lögðum við mat á hvaða atriði höfðu mesta þýðingu í endurskoðuninni á yfirstandandi ári og eru það lykilatriði endurskoðunarinnar. Við lýsum þessum atriðum í áritun okkar nema lög og reglur leyfi ekki að upplýst sé um slík atriði eða í einstaka tilfellum þegar endurskoðandinn metur að ekki skuli upplýsa um viðkomandi atriði þar sem neikvæðar afleiðingar af slíkri upplýsingagjöf eru taldar vega þyngra en hagsmunir almennings af upplýsingunum.

Áritun óháðs endurskoðanda

Skýrsla um innihald skýrslu stjórnar

Í samræmi við ákvæði 2. mgr. 104. gr. laga nr. 3/2006 um ársreikninga staðfestum við samkvæmt okkar bestu vitund að í skýrslu stjórnar sem fylgir ársreikningi þessum eru veittar þær upplýsingar sem þar ber að veita í samræmi við lög um ársreikninga og koma ekki fram í skýringum.

Reykjavík 19. apríl 2023

Geir Steindórsson
Löggiltur endurskoðandi

Ernst & Young ehf.
Borgartúni 30
105 Reykjavík

Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris

	Skýr.	2022	2021
Iðgjöld			
Iðgjöld sjóðfélaga		260,7	300,2
Iðgjöld launagreiðenda		972,2	1.064,3
Lífeyrishækkunar		27.513,9	25.628,8
Framlag ríkisins til jöfnunar á örorkubyrði		135,6	128,6
Innborganir og uppgjör vegna skuldbindinga	3	8.949,0	9.020,0
		<u>37.831,5</u>	<u>36.141,9</u>
Lífeyrir			
Heildarfjárhæð lífeyris	4.1	66.330,5	62.409,6
Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris	4.2	14,9	17,4
		<u>66.345,4</u>	<u>62.427,0</u>
Hreinar fjárfestingartekjur			
Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	5.1	(27.710,3)	31.476,0
Hreinar tekjur af skuldabréfum	5.2	5.118,3	8.507,2
Vaxtatekjur og gengismunur af handbæru fé		482,3	240,0
Vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum		1,5	0,9
Fjárfestingargjöld	6	(36,5)	(39,3)
		<u>(22.144,6)</u>	<u>40.184,8</u>
Rekstrarkostnaður			
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	7	550,8	555,6
Breyting á hreinni eign til greiðslu lífeyris		(51.209,3)	13.344,1
Hrein eign frá fyrra ári		<u>297.381,5</u>	<u>284.037,4</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris í lok tímabils		<u>246.172,2</u>	<u>297.381,5</u>

Efnahagsreikningur

	Skýr.	2022	2021
Eignir			
Fjárfestingar	10,16		
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	8	136.226,3	177.414,9
Skuldabréf	9	96.907,9	109.337,5
		<u>233.134,1</u>	<u>286.752,4</u>
Kröfur			
Kröfur á launagreiðendur	11	242,6	268,4
Aðrar kröfur		87,8	106,7
		<u>330,4</u>	<u>375,2</u>
Ýmsar eignir			
Handbært fé		14.881,7	12.273,5
		<u>14.881,7</u>	<u>12.273,5</u>
	Eignir samtals	<u>248.346,3</u>	<u>299.401,1</u>
Skuldir			
Áfallin lífeyrisskuldbinding	12	250,1	238,7
Aðrar skuldir	13	1.924,0	1.780,8
	Skuldir samtals	<u>2.174,1</u>	<u>2.019,6</u>
		<u>2.174,1</u>	<u>2.019,6</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris í lok tímabils		<u>246.172,2</u>	<u>297.381,5</u>
Eignir utan efnahagsreiknings			
Krafa á launagreiðendur samkvæmt 33. gr. laga nr. 1/1997	15.1	606.061,2	585.047,4
Skuldbindingar utan efnahags	15.2		
Áhættuþættir í starfsemi, áhættustýring og áhættustefna	17		
Kennitölur	18		

Sjóðstreymi

	2022	2021
Inngreiðslur		
Iðgjöld	37.857,4	36.232,0
Innborgaðar vaxtatekjur af handbæru fé og kröfum	332,5	31,8
Aðrar inngreiðslur	9,2	11,0
	<u>38.199,1</u>	<u>36.274,8</u>
Útgreiðslur		
Lífeyrir	66.181,1	62.405,3
Rekstrarkostnaður	552,6	535,9
Aðrar útgreiðslur	18,6	46,6
	<u>66.752,3</u>	<u>62.987,8</u>
Nýtt ráðstöfunarfé til fjárfestinga	<u>(28.553,3)</u>	<u>(26.713,0)</u>
Fjárfestingarhreyfingar		
Innborgaðar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	2.273,0	898,2
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum	(16.241,1)	(11.329,9)
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum	26.000,2	12.509,5
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa	18.530,7	27.103,0
Keypt skuldabréf	(1.448,3)	(6.036,4)
Seld skuldabréf	1.895,7	0,0
	<u>31.010,1</u>	<u>23.144,4</u>
Breyting á handbæru fé	2.456,8	(3.568,6)
Gengismunur af handbæru fé	151,4	209,1
Handbært fé í upphafi árs	<u>12.273,5</u>	<u>15.633,0</u>
Handbært fé í lok árs	<u><u>14.881,7</u></u>	<u><u>12.273,5</u></u>

Yfirlit um tryggingafræðilega stöðu

Eignir	Skýr.	2022		
		Áfallin skuldbinding	Framtíðar- skuldbinding	Heildar- skuldbinding
Hrein eign til greiðslu lífeyris		246.172,2	0,0	246.172,2
Mismunur á bókfærðu verði og núvirði skuldabréfa		(685,3)	0,0	(685,3)
Núvirði framtíðariðgjalda		0,0	5.827,7	5.827,7
Eignir samtals		<u>245.486,9</u>	<u>5.827,7</u>	<u>251.314,5</u>
Skuldbindingar				
Eftirlaun		917.106,1	15.309,4	932.415,5
Örorkulífeyrir		5.213,2	372,2	5.585,4
Makalífeyrir		181.307,9	1.116,1	182.424,0
Barnalífeyrir		45,4	0,0	45,4
Núvirði framtíðarrekkstrarkostnaðar		8.277,5	6.283,7	14.561,3
Skuldbindingar samtals		<u>1.111.950,2</u>	<u>23.081,4</u>	<u>1.135.031,6</u>
Eignir umfram skuldbindingar	14	<u>(866.463,4)</u>	<u>(17.253,7)</u>	<u>(883.717,1)</u>
Í hlutfalli af skuldbindingum í árslok		-77,9%	-74,8%	-77,9%
Í hlutfalli af skuldbindingum í ársbyrjun		-73,2%	-73,3%	-73,2%

Eignir	Skýr.	2021		
		Áfallin skuldbinding	Framtíðar- skuldbinding	Heildar- skuldbinding
Hrein eign til greiðslu lífeyris		297.381,5	0,0	297.381,5
Mismunur á bókfærðu verði og núvirði skuldabréfa		(7.785,3)	0,0	(7.785,3)
Núvirði framtíðariðgjalda		0,0	6.763,1	6.763,1
Eignir samtals		<u>289.596,2</u>	<u>6.763,1</u>	<u>296.359,3</u>
Skuldbindingar				
Eftirlaun		893.236,7	17.635,6	910.872,3
Örorkulífeyrir		5.659,4	436,1	6.095,5
Makalífeyrir		175.098,1	1.300,3	176.398,4
Barnalífeyrir		44,2	0,0	44,2
Núvirði framtíðarrekkstrarkostnaðar		8.055,3	5.960,0	14.015,3
Skuldbindingar samtals		<u>1.082.093,7</u>	<u>25.332,0</u>	<u>1.107.425,7</u>
Eignir umfram skuldbindingar	14	<u>(792.497,5)</u>	<u>(18.568,9)</u>	<u>(811.066,4)</u>
Í hlutfalli af skuldbindingum í árslok		-73,2%	-73,3%	-73,2%
Í hlutfalli af skuldbindingum í ársbyrjun		-72,5%	-70,9%	-72,5%

1. Almennar upplýsingar um sjóðinn

B-deild LSR starfar á grundvelli laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða og laga nr. 1/1997 um Lífeyrissjóð starfsmanna ríkisins. Hlutverk sjóðsins er að tryggja sjóðfélögum, eftirlifandi mökum þeirra og börnum lífeyri í samræmi við samþykktir sjóðsins og með hliðsjón af lögum um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða.

2. Reikningsskilaaðferðir

2.1 Grundvöllur reikningsskila

Ársreikningurinn er gerður í samræmi við lög nr. 3/2006 um ársreikninga og reglur Fjármálaeftirlitsins nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða.

2.2 Starfrækslu- og framsetningargjaldmiðill

Ársreikningurinn er settur fram í milljónum íslenskra króna sem er bæði starfrækslugjaldmiðill og framsetningargjaldmiðill lífeyrissjóðsins.

2.3 Mat og ákvarðanir

Við gerð reikningsskilanna þurfa stjórnendur að meta ýmis atriði og gefa sér forsendur um mat á eignum, skuldum, tekjum og gjöldum. Þó svo mat þetta sé samkvæmt bestu vitund stjórnenda geta raunveruleg verðmæti þeirra liða sem þannig eru metnir reynst önnur en niðurstaða samkvæmt matinu.

Mat og forsendur eru endurskoðaðar reglulega og eru áhrifin af breytingum færð á því tímabili sem breyting er gerð og jafnframt á síðari tímabilum ef breytingin hefur áhrif á þau.

Stjórnendur hafa gefið sér forsendur um og lagt reikningshaldslegt mat á eftirfarandi liði sem hafa veruleg áhrif á ársreikning lífeyrissjóðsins:

- i) Þrepaskipting gangvirðis, sjá skýringu 16.2.
- ii) Tryggingafræðileg staða, sjá skýringu 14.

2.4 Iðgjöld og réttindi

Iðgjald til sjóðsins er 12% af dagvinnulaunum, vaktaálagi, persónuuppbót og orlofsuppbót. Réttindi sjóðfélaga miðast við þann tíma sem greitt hefur verið í sjóðinn ásamt starfshlutfalli. Almennur réttur til töku eftirlauna er við 65 ára aldur. Virkum sjóðfélaga er þó heimilt að hefja töku eftirlauna fyrr ef samanlagður sjóðfélagaaldur hans og lífaldur er 95 ár eða meira (95 ára regla) en þó aldrei fyrr en hann er orðinn 60 ára.

Lífeyrir reiknast sem hlutfall af launum við starfslok eða í ákveðnum tilvikum af launum vegna 10 ára í hærra launuðu starfi. Eftir það taka lífeyrisgreiðslur mið af dagvinnulaunum eftirmanns í starfi eða breytingum sem verða að meðaltali á föstum launum opinberra starfsmanna fyrir dagvinnu samkvæmt svokallaðri meðaltalsreglu.

2.5 Iðgjald til starfsendurhæfingar

Hlutverk VIRK Starfsendurhæfingarsjóðs er að efla starfsgetu einstaklinga með heilsubrest sem stefna að aukinni þátttöku á vinnumarkaði.

B-deild annast innheimtu á iðgjaldi frá launagreiðendum sem er skilað mánaðarlega til VIRK í samræmi við 5. gr. laga nr. 60/2012 um Atvinnutengda starfsendurhæfingu og starfsemi starfsendurhæfingarsjóða.

Þá greiðir B-deild jafnframt sérstakt iðgjald til VIRK sem dregið er af iðgjaldatekjum sjóðsins, í samræmi við 6. gr. framangreindra laga, en það nemur sömu upphæð og innheimt er af launagreiðendum. Fjárhæðin er færð til gjalda undir líffeyri, sjá nánar í skýringu 4.2.

B-deild fær greidda þóknun vegna innheimtu og umsýslu fyrir VIRK. Þóknunin kemur til lækkunar á ýmsum öðrum skrifstofu- og stjórnunarkostnaði, sjá skýringu 7.

Greiðslur til VIRK skiptast þannig:	2022	2021
Innheimt iðgjald af launagreiðendum	12,3	13,9
Kostnaður B-deildar vegna starfsendurhæfingar	12,3	13,9
Þóknun vegna innheimtu og umsýslu fyrir VIRK	(0,3)	(0,3)
Samtals greitt til VIRK vegna starfsendurhæfingar	24,3	27,4

2.6 Hreinar fjárfestingartekjur

Undir þennan lið eru færðar allar fjárfestingartekjur sjóðsins að frádragnum öllum fjárfestingargjöldum.

Viðskipti í öðrum myntum en íslenskum krónum eru umreiknuð yfir í íslenskar krónur á gengi viðskiptadags. Gengismunur sem myndast við greiðslu og innheimtu krafna er færður í yfirliti um breytingu á hreinni eign sem og áfallinn gengismunur á eignir í árslok.

a) Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum

Þessi liður samanstendur af tekjum af fjárfestingum sjóðsins í hlutabréfum og hlutdeildarskírteinum að frádragnum gjöldum vegna slíkra fjárfestinga annarra en þeirra sem greint er frá í skýringu 6 um fjárfestingargjöld.

Undir þennan lið falla arðgreiðslur, söluhagnaður og sölutap sem og breytingar á gangvirði.

Arðstekjur eru tekjufærðar þegar ákvörðun aðalfundar um arðgreiðslu í viðkomandi félögum liggur fyrir. Í skýringu 5.1 má sjá breytingar á gangvirði 20 stærstu fjárfestinga sjóðsins í félögum og sjóðum.

b) Hreinar tekjur af skuldabréfum

Þessi liður samanstendur af tekjum af fjárfestingum sjóðsins í skuldabréfum að frádragnum gjöldum vegna slíkra fjárfestinga annarra en þeirra sem greint er frá í skýringu 6 um fjárfestingargjöld.

Hér eru færðar vaxtatekjur, verðbætur og lántökugjöld af sjóðfélagalánum, hagnaður og tap af sölu skuldabréfa, breytingar á gangvirði til hækkunar og lækkunar og hliðstæðar tekjur og gjöld.

Hér undir er einnig færð varúðarniðurfærsla skuldabréfa vegna þeirrar tapsáhættu sem er fyrir hendi á reikningskiladegi.

c) Fjárfestingargjöld

Hér eru færð fjárfestingargjöld og þóknar til fjármálafyrirtækja, verðbréfa- og fjárfestingarsjóða vegna umsýslu og stjórnunar af fjárfestingum sjóðsins. Í skýringu 6 er greint frá áætluðum og reiknuðum fjárfestingargjöldum vegna fjárfestinga sjóðsins í innlendum og erlendum verðbréfa- og fjárfestingarsjóðum.

2.7 Rekstrarkostnaður

Allur skrifstofu- og stjórnunarkostnaður er færður til gjalda þegar hann fellur til. Sjá nánar í skýringu 7.

2.8 Fjárfestingar

Fjárfestingar eru fjármálagerningar samkvæmt skilgreiningu laga um verðbréfavíðskipti nr. 108/2007. Fjárfestingar sjóðsins samanstanda af eignarhlutum í félögum og sjóðum, skuldabréfum og öðrum fjárfestingum.

Stjórnendur ákvarða flokkun fjárfestinga þegar þær eru færðar í upphafi.

a) Matsaðferðir fjárfestinga

Fjármálagerningar, aðrir en útlán til sjóðfélaga og skuldabréf sem haldið er til gjalddaga, eru metnir á gangvirði í samræmi við settar reikningsskilareglur. Útlán til sjóðfélaga og skuldabréf, sem sjóðurinn tilgreinir að haldið verði til gjalddaga, eru færð á afskrifuðu kostnaðarverði miðað við upphaflega ávöxtunarkröfu og aðferð virkra vaxta.

Gangvirði fjármálagerninga sem skráðir eru á skipulegum verðbréfamarkaði er markaðsverð í árslok en gangvirði annarra fjárfestinga (óskráðra) í þessum flokki byggist á verðmatsaðferðum sem lýst er í skýringu 16. Í þeirri skýringu eru jafnframt upplýsingar um þrepaskiptingu gangvirðis samkvæmt verðmatsaðferðum.

b) Eignarhlutir í félögum og sjóðum

Eignarhlutir í félögum og sjóðum eru hlutabréf og hlutdeildarskírteini verðbréfasjóða. Þessi flokkur fjárfestinga er færður á gangvirði.

c) Skuldabréf

Undir skuldabréf eru færð öll skuldabréf, bæði verðbréf sem eru á afskrifuðu kostnaðarverði og gangvirði. Undir þennan flokk falla jafnframt sjóðfélagalán. Skuldabréf og sjóðfélagalán eru færð með áföllnum vöxtum, verðbótum og gengismun í árslok. Verðbætur miðast við viðeigandi vísitölu næsta mánaðar eftir lok reikningsárs. Í skýringu 9 er gerð nánari grein fyrir skiptingu skuldabréfa eftir reikningshaldslegri meðhöndlun.

d) Niðurfærsla skuldabréfa og sjóðfélagalána

Við mat á sjóðfélagalánnum og skuldabréfum sem færð eru á afskrifuðu kostnaðarverði er tekið tillit til þeirrar tapsáhættu sem kann að vera fyrir hendi á reikningsskiladegi í samræmi við settar reikningsskilareglur. Varúðarframlög vegna tapsáhættunnar eru færð á niðurfærslureikning sem dreginn er frá stöðu skuldabréfa og sjóðfélagalána í árslok.

2.9 Kröfur

Kröfur eru færðar á gangvirði við upphaflega skráningu í bókhald. Á hverjum reikningsskiladegi eru kröfur metnar með hliðsjón af tapsáhættu. Afskriftin er dregin frá viðkomandi lið í efnahagsreikningi og gjaldfærð á viðkomandi lið í yfirliti um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris.

2.10 Handbært fé

Handbært fé er fært í efnahagsreikning á kostnaðarverði. Handbært fé samkvæmt sjóðstreymi samanstendur af óbundnum bankainnistæðum í íslenskum krónum og erlendum gjaldmiðlum.

2.11 Umreikningur í íslenskar krónur

Eignir í erlendri mynt eru umreiknaðar í íslenskar krónur miðað við opinbert miðgengi Seðlabanka Íslands í árslok.

Skýringar

3. Innborganir og uppgjör vegna skuldbindinga

Greiðslur ríkissjóðs inn á lífeyrisskuldbindingar og uppgjör launagreiðenda á skuldbindingum greinist þannig:

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
Beinar greiðslur ríkissjóðs vegna lífeyrisskuldbindinga	8.000,0	8.000,0
Aðrar innborganir ríkissjóðs í formi viðbótariðgjalda	500,0	570,8
Uppgjör launagreiðenda á lífeyrisskuldbindingum	449,0	449,2
	<u>8.949,0</u>	<u>9.020,0</u>

Lífeyrir

4.

4.1 Greiddur lífeyrir skiptist þannig:

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
Eftirlaun	56.766,9	53.207,8
Örorkulífeyrir	1.131,6	1.188,9
Makalífeyrir	8.425,6	8.005,5
Barnalífeyrir	6,3	7,3
	<u>66.330,5</u>	<u>62.409,6</u>

4.2 Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris:

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
Kostnaður vegna starfsendurhæfingar	12,3	13,9
Kostnaður vegna örorkumats og tekjueftirlits	2,6	3,5
	<u>14,9</u>	<u>17,4</u>

5. Hreinar fjárfestingartekjur

5.1 Hreinar tekjur af eignarhlutum í innlendum félögum og sjóðum sundurliðast þannig:

	Bókfært verð 31.12.2022	Arður	Gangvirðis- breyting	Hreinar tekjur samtals 2022	Hreinar tekjur samtals 2021
Brim hf.	6.117,3	143,2	853,4	996,6	1.999,9
Eyrir Invest hf.	4.416,4	80,9	(6.531,3)	(6.450,4)	2.597,0
Arion banki hf.	4.102,6	422,4	(1.127,0)	(704,6)	2.910,3
Marel hf.	3.567,4	50,4	(2.652,6)	(2.602,2)	733,9
Íslandsbanki hf.	3.341,0	97,1	(155,0)	(58,0)	402,7
Aðrar eignir	17.685,5	1.382,0	(3.004,6)	(1.622,6)	4.269,7
	<u>39.230,1</u>	<u>2.176,0</u>	<u>(12.617,1)</u>	<u>(10.441,1)</u>	<u>12.913,5</u>

Hreinar tekjur af eignarhlutum í erlendum félögum og sjóðum sundurliðast þannig:

	Bókfært verð 31.12.2022	Áhrif gjaldmiðils	Gangvirðis- breyting	Hreinar tekjur samtals 2022	Hreinar tekjur samtals 2021
MFS FCP Global Equity	13.129,9	1.311,1	(2.842,1)	(1.530,9)	2.436,2
SSgA World Index Fund	10.861,8	1.095,7	(2.485,9)	(1.390,2)	2.463,1
Vanguard ESG Developed World	7.630,3	114,1	(1.602,3)	(1.488,2)	0,0
Wellington Global Quality Growth	7.558,1	826,3	(2.508,0)	(1.681,7)	1.598,1
Storebrand Global Indeks	6.883,3	692,9	(1.557,5)	(864,6)	1.584,3
Morgan Stanley AEA Global C. Portfolio	6.740,2	707,9	(1.883,9)	(1.176,0)	1.386,4
T. Rowe Price US Small Cap Fund	5.161,7	531,3	(1.310,0)	(778,7)	990,6
Vanguard Global Stock Index	4.803,4	1.426,4	(3.232,3)	(1.805,9)	3.415,8
JP Morgan Emerging Markets Equity	4.060,0	450,1	(1.422,8)	(972,7)	(417,5)
Jupiter European Growth	3.705,9	123,8	(1.104,3)	(980,4)	767,3
GuardCap Global Equity Fund	3.613,8	364,3	(824,1)	(459,8)	748,5
T. Rowe Price US Large Growth	3.151,8	395,4	(1.664,4)	(1.269,0)	796,0
Janus Henderson Global Equity Fund	2.875,3	4,0	34,5	38,5	0,0
Montanaro European Small. Comp. Fund	2.718,1	105,1	(1.362,9)	(1.257,8)	724,7
Neuberger Berman EM Equity Fund	2.456,0	264,8	(769,5)	(504,7)	(68,3)
Aðrar eignir	11.646,5	1.322,0	(2.468,5)	(1.146,6)	2.137,4
	<u>96.996,1</u>	<u>9.735,1</u>	<u>(27.004,0)</u>	<u>(17.268,8)</u>	<u>18.562,5</u>
Samtals hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum				<u>(27.709,9)</u>	<u>31.476,0</u>

5.2 Hreinar tekjur af skuldabréfum sundurliðast þannig:

	Vaxtatekjur og verðbætur	Breyting á niðurfærslu	Samtals 2022	Samtals 2021
Skuldabréf haldið til gjalddaga				
Ríkistryggð skuldabréf	3.660,8	0,0	3.660,8	2.531,5
Skuldabréf sveitarfélaga	435,7	0,0	435,7	343,0
Skuldabréf lánastofnana	0,0	8,1	8,1	13,1
Skuldabréf fyrirtækja	484,7	0,0	484,7	388,5
Sjóðfélagalán og önnur veðlán	2.452,7	9,6	2.462,3	1.861,6
	<u>7.034,0</u>	<u>17,7</u>	<u>7.051,6</u>	<u>5.137,7</u>
Skuldabréf færð á gangvirði				
Ríkistryggð skuldabréf	(2.239,8)	0,0	(2.239,8)	1.889,7
Skuldabréf sveitarfélaga	(223,1)	0,0	(223,1)	249,3
Skuldabréf lánastofnana	246,9	0,0	246,9	241,7
Skuldabréf fyrirtækja	282,7	0,0	282,7	988,8
	<u>(1.933,3)</u>	<u>0,0</u>	<u>(1.933,3)</u>	<u>3.369,5</u>
Samtals tekjur af skuldabréfum	<u>5.100,6</u>	<u>17,7</u>	<u>5.118,3</u>	<u>8.507,2</u>

Í árslok 2022 átti sjóðurinn engin skuldabréf í erlendum gjaldmiðlum.

Breyting á niðurfærslu sjóðfélagalána greinist þannig:

	2022	2021
Niðurfærsla 1.1	28,2	254,4
Endanlega afskrifað á árinu	(6,7)	(53,7)
Breyting á niðurfærslu vegna nýrrar aðferðarfræði	0,0	(190,2)
Önnur breyting á niðurfærslu	(9,6)	17,6
Niðurfærsla 31.12	<u>11,9</u>	<u>28,2</u>

6. Fjárfestingargjöld

	Bein fjárfestingar- gjöld	Áætluð og reiknuð fjárfestingar- gjöld	Fjárfestingar- gjöld samtals	Heildareign í sjóðum að meðaltali á árinu	Hlutfall fjárfestingar- gjalda alls af meðaleign
Árið 2022					
Vegna innlendra verðbréfasjóða	0,0	2,3	2,3	318,7	0,73%
Vegna innlendra fjárfestingarsjóða	0,0	8,9	8,9	3.985,1	0,22%
Vegna innlendra fagfjárfestingsjóða	0,0	25,9	25,9	1.720,5	1,51%
Vegna erlendra verðbréfasjóða	0,0	552,2	552,2	105.088,5	0,53%
Vegna erlendra sjóða um sameiginlega fjárfestingu	4,6	30,8	35,3	2.395,0	1,48%
Kaup- og sölubóknanir vegna verðbréfaviðskipta	17,0	0,0	17,0	-	-
Vörslubóknanir	14,6	0,0	14,6	-	-
Önnur fjárfestingargjöld	0,3	0,0	0,3	-	-
	36,5	620.037	656,5	113.507.771	0,58%

	Bein fjárfestingar- gjöld	Áætluð og reiknuð fjárfestingar- gjöld	Fjárfestingar- gjöld samtals	Heildareign í sjóðum að meðaltali á árinu	Hlutfall fjárfestingar- gjalda alls af meðaleign
Árið 2021					
Vegna innlendra verðbréfasjóða	0,0	6,6	6,6	437,7	1,50%
Vegna innlendra fjárfestingarsjóða	0,0	22,6	22,6	7.789,9	0,29%
Vegna innlendra fagfjárfestingsjóða	0,0	38,1	38,1	1.660,0	2,30%
Vegna erlendra verðbréfasjóða	0,0	584,7	584,7	106.271,4	0,55%
Vegna erlendra sjóða um sameiginlega fjárfestingu	7,4	28,7	36,1	3.136,7	1,15%
Kaup- og sölubóknanir vegna verðbréfaviðskipta	16,4	0,0	16,4	-	-
Vörslubóknanir	15,1	0,0	15,1	-	-
Önnur fjárfestingargjöld (tekjur)	0,4	0,0	0,4	-	-
	39,3	680,6	719,9	119.295,8	0,60%

7. Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður

	2022	2021
Launakostnaður	770,1	663,6
Launatengd gjöld	200,4	173,0
Upplýsingatækni, rekstur tölvukerfa og upplýsingaveitur	231,9	218,2
Aðkeypt þjónusta og kynningarkostnaður	116,5	75,0
Lífeyrisskuldbindingar og breyting á áfallinni orlofsskuldbindingu	50,3	115,8
Eftirlitsgjald til Fjármálaeftirlitsins og gjald til Umboðsmanns skuldara	49,9	49,6
Húsnæðiskostnaður	46,4	67,9
Aðkeypt bakvinnsla og varsla verðbréfa	42,9	39,8
Burðargjöld, rafrænar birtingar og prentkostnaður	35,5	35,9
Árgjald til Landsamtaka lífeyrissjóða, starfsábyrgðartrygging og félagsgjöld vegna ESG	34,4	32,8
Ýmis annar skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	26,8	20,4
	1.605,1	1.492,1
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður greiddur af öðrum	(1.054,4)	(936,5)
Samtals skrifstofu- og stjórnunarkostnaður B-deildar LSR	550,8	555,6

Sérstakar innri reglur gilda um skiptingu sameiginlegs kostnaðar milli A-deildar, B-deildar og Séreignar LSR.

LSR heldur utan um réttindi og annast lífeyrisgreiðslur fyrir hönd ríkissjóðs til fyrrum alþingismanna, ráðherra og fyrrum sjóðfélaga í Eftirlaunasjóði starfsmanna Útvegsbanka Íslands. Ríkissjóður Íslands tekur þátt í sameiginlegum kostnaði LSR í samræmi við sérstakar reglur sem aðilar hafa undirritað sín á milli.

Skipting skrifstofu- og stjórnunarkostnaðar niður á deildir LSR og Ríkissjóð Íslands:

	2022	2021
B-deild LSR	550,8	555,6
A-deild LSR	1.011,8	892,7
Séreign LSR	16,3	16,3
Ríkissjóður Íslands	26,3	27,4
	1.605,1	1.492,1

Skýringar

Heildarlaun stjórnar, endurskoðunarnefndar og stjórnenda sundurliðast þannig:

	2022	2021
Guðrún Ögmundsdóttir (formaður 2022, varaformaður 2021)	4,9	3,5
Árni Stefán Jónsson (formaður 2021, varaformaður frá 01.10.2022)	2,8	4,7
Áslaug María Friðriksdóttir (stjórnarmaður)	2,5	2,3
Jökull Heiðdal Úlfsson (stjórnarmaður frá 01.04.2022)	1,9	0,0
Magnús Þór Jónsson (stjórnarmaður frá 01.09.2022)	0,8	0,0
Ragnar Þór Pétursson (stjórnarmaður 2021, varaformaður til 01.09.2022)	2,5	2,3
Unnur Pétursdóttir (stjórnarmaður)	2,5	2,3
Viðar Helgason (stjórnarmaður, endurskoðunarnefnd)	3,4	3,3
Þórveig Þormóðsdóttir (stjórnarmaður, endurskoðunarnefnd)	3,4	3,3
Guðmundur Árnason (fyrrverandi stjórnarmaður)	0,0	0,9
Greiðslur til varamanna í stjórn	0,2	0,6
Anna Birgitta Geirfinnsdóttir (formaður endurskoðunarnefndar frá 01.07.2022)	1,0	0,0
Gylfi Magnússon (formaður endurskoðunarnefndar til 30.06.2022)	1,1	1,9
Framkvæmdastjóri	32,3	30,1
Sviðsstjóri eignastýringar	28,3	28,2
	<u>87,6</u>	<u>83,4</u>

Auk launagreiðslna hér að ofan fékk framkvæmdastjóri LSR greiðslur sem stjórnarmaður hjá Landssamtökum lífeyrissjóða og námu þær 1,3 m.kr. á árinu 2022. Þá fékk sviðsstjóri eignastýringar greiðslur að fjárhæð 3,3 m.kr. vegna setu í fjárfestingarráðum á árinu 2022.

Skipting launa stjórnar, endurskoðunarnefndar og stjórnenda niður á deildir ásamt þóknun til innri og ytri endurskoðenda vegna ársins 2022:

	B-deild	A-deild	Samtals
Stjórn	8,1	14,9	23,0
Endurskoðunarnefnd	1,4	2,6	4,0
Framkvæmdastjóri	11,4	20,8	32,3
Sviðsstjóri eignastýringar	10,0	18,3	28,3
	<u>31,0</u>	<u>56,6</u>	<u>87,6</u>

Skýringar

Þóknun til ytri endurskoðanda sundurliðast þannig:	2022	2021
Fjárhagsendurskoðun vegna ársreiknings	3,8	3,3

Þóknun LSR til ytri endurskoðanda sjóðsins nam 10,6 m.kr. á árinu 2022, þar af var hlutur B-deildar 3,8 m.kr. og hlutur A-deildar 6,9 m.kr.

Þóknun til innri endurskoðanda sundurliðast þannig:	2022	2021
Innri endurskoðun	2,3	3,6
Önnur þjónusta	2,5	1,8
	4,7	5,4

Þóknun LSR til innri endurskoðanda sjóðsins nam 13,4 m.kr. á árinu 2022, þar af var hlutur B-deildar 4,7 m.kr. og hlutur A-deildar 8,6 m.kr.

Þóknun til tryggingastærðfræðings sundurliðast þannig:	2022	2021
Útreikningur á tryggingafræðilegri stöðu og tengd verkefni	5,3	4,3
Önnur þjónusta tryggingastærðfræðings	0,0	0,4
	5,3	4,7

8. Eignarhlutir í félögum og sjóðum

Innlend verðbréf:

Skráð félög:	Eignarhlutur	2022	Kostnaðarverð	2021
Brim hf.	3,5%	6.117,3	2.546,1	5.319,6
Arion banki hf.	1,8%	4.102,6	2.379,7	5.753,1
Marel hf.	0,9%	3.567,4	(1.023,3)	6.048,1
Íslandsbanki hf.	1,4%	3.341,0	3.186,0	2.059,0
Össur hf.	0,8%	2.322,1	(1.073,0)	3.091,9
Hagar hf.	2,6%	2.123,0	(10,8)	2.241,0
Festi hf.	2,6%	1.455,8	50,6	2.290,1
Síminn hf.	2,9%	1.350,2	1.514,6	3.439,4
Reginn hf.	2,0%	994,3	536,6	1.454,2
Önnur félög	< 2%	6.251,5	4.913,6	6.873,2
		31.625,3	38.569,5	

Skýringar

Óskráð félög og sjóðir:	Eignarhlutur	2022	Kostnaðarverð	2021
Eyrir Invest hf.	8,0%	4.416,4	594,0	10.947,6
Norðurturninn hf. B-hlutir	11,5%	892,1	304,3	814,5
SÍA III slhf.	4,2%	570,8	358,8	446,5
Fí Eignarhaldsfélag slhf.	8,0%	404,5	373,4	380,1
Norðurturninn hf. A-hlutir	3,4%	265,7	0,0	211,9
Freyja framtakssjóður slhf.	5,0%	235,3	269,9	142,8
Edda framtakssjóður slhf.	6,0%	211,5	98,7	169,3
Akur fjárfestingar slhf.	4,8%	190,2	301,6	305,9
Internet á Íslandi hf.	2,0%	76,2	9,2	9,5
Veðskuldabréfasjóður ÍV	3,7%	51,1	36,0	47,0
SÍA II slhf.	6,4%	45,2	(262,6)	19,1
Auður 1 fagfjárfestastjóður slf.	7,7%	31,1	(73,2)	34,6
Veðskuld II slhf.	8,0%	0,3	0,4	0,3
SÍA II GP hf.	6,4%	0,2	0,3	0,2
SF III GP ehf.	4,2%	0,1	0,2	0,1
Virðing, veðskuldabréfasjóður	10,0%	0,1	(616,48)	0,1
Önnur óskráð félög og framtakssjóðir	< 2%	0	(49)	155
		<u>7.391,0</u>		<u>13.685,2</u>

Kostnaðarverð í töflu hér að ofan er skilgreint sem kaupverð að frádrögnum söluverði í viðkomandi félagi eða sjóði. Þannig er ekki tekið tillit til arðgreiðslna. Kostnaðarverð er ekki sett fram þar sem eðli og uppbygging fjárfestingarinnar leiðir ekki fram kostnaðarverð sem hægt er að byggja á. Sjóðurinn á ekki eignaraðild að félagi þar sem um er að ræða ótakmarkaða ábyrgð né þar sem um er að ræða dóttur- eða hlutdeildarfélag.

Skuldabréfasjóðir:	Eignarhlutur	2022	Kostnaðarverð	2021
Fagfjárfestastjóðurinn Iceland Fixed Income Fund	3,2%	213,9	220,4	423,5
Íslandssjóðir - Lausafjár safn	0,0%	0,0	(143,8)	3.530,5
Kvika - Lausafjár sjóður	0,0%	0,0	(146,6)	2.809,8
Kvika - Innlend skuldabréf	0,0%	<u>0,0</u>	<u>(34,7)</u>	<u>427,1</u>
		<u>213,9</u>		<u>7.191,0</u>
Innlend verðbréf samtals		<u>39.230,1</u>		<u>59.445,7</u>

Erlend verðbréf:

Sérgreind hlutabréfasöfn:	Eignarhlutur*	2022	Kostnaðarverð	2021
Morgan Stanley AEA Global Concentrated Portfolio		6.740,2	2.068,3	7.916,1
		<u>6.740,2</u>		<u>7.916,1</u>

* Eignarhlutur á ekki við þegar fjárfest er í sérgreindum söfnum.

Hlutdeildarskírteini í skráðum hlutabréfasjóðum:	Eignarhlutur	2022	Kostnaðarverð	2021
MFS FCP Global Equity	6,9%	13.129,9	6.797,7	14.660,9
SSgA World Index Fund	1,7%	10.861,8	7.236,4	12.252,0
Vanguard ESG Developed World	1,5%	7.630,3	9.118,5	0,0
Wellington Global Quality Growth	0,8%	7.558,1	4.019,5	9.239,8
Storebrand Global Indeks	3,0%	6.883,3	5.079,6	7.748,0
Jupiter European Growth	2,7%	3.705,9	2.103,7	4.686,3
Montanaro European Smaller Companies Fund	4,4%	2.718,1	2.017,1	3.975,9
Neuberger Berman Emerging Markets Equity Fund	8,8%	2.456,0	2.373,6	2.960,8
Storebrand Global Solutions	2,0%	2.452,6	2.099,5	2.807,0
Katla Fund Global Value	4,2%	1.374,7	596,1	1.598,6
Önnur hlutdeildarskírteini í skráðum hlutabréfasjóðum	< 2%	29.464,5	5.247,8	47.356,2
		<u>88.235,3</u>		<u>107.285,4</u>

Hlutdeildarskírteini í skráðum sjóðum:	Eignarhlutur	2022	Kostnaðarverð	2021
LGT Crown Europe Middle Market III	0,3%	163,3	27,3	165,0
		<u>163,3</u>		<u>165,0</u>

Hlutdeildarskírteini í óskráðum sjóðum:	Eignarhlutur	2022	Kostnaðarverð	2021
KKR Americas Fund XII	0,3%	630,5	249,5	708,6
Oberon Credit Investment Fund III	2,2%	463,4	125,6	673,8
Partners Group Direct Equity 2016	0,5%	434,2	(3,5)	489,1
Partners Group Secondary 2015	0,7%	327,9	165,5	309,3
Oberon Credit Investment Fund II	6,3%	1,4	(172,3)	421,9
		<u>1.857,4</u>		<u>2.602,7</u>

Erlend verðbréf samtals		<u>96.996,1</u>		<u>117.969,2</u>
-------------------------------	--	-----------------	--	------------------

Eignarhlutur í félögum og sjóðum samtals		<u>136.226,3</u>		<u>177.414,9</u>
---	--	-------------------------	--	-------------------------

9. Skuldabréf

Skuldabréf metin á gangvirði:	2022	2021
Íbúðabréf	14.070,3	19.419,3
Ríkistryggð skuldabréf	8.611,8	10.737,7
Skuldabréf sveitarfélaga	2.396,5	2.848,3
Skuldabréf lánastofnana	7.341,0	9.811,6
Skuldabréf fyrirtækja	8.313,9	8.984,0
Önnur skuldabréf	317,9	348,2
	<u>41.051,4</u>	<u>52.149,1</u>
Skuldabréf haldið til gjalddaga:	2022	2021
Íbúðabréf	18.258,7	17.895,3
Ríkistryggð skuldabréf	9.346,7	9.401,9
Skuldabréf sveitarfélaga	3.077,8	3.468,8
Skuldabréf fyrirtækja	2.848,6	3.124,4
Sjóðfélagalán	20.994,0	21.833,1
Önnur skuldabréf	1.342,6	1.493,1
Niðurfærsla sjóðfélagalána	(11,9)	(28,2)
	<u>55.856,5</u>	<u>57.188,3</u>
Skuldabréf samtals	<u>96.907,9</u>	<u>109.337,5</u>

Skuldabréfaflokkarnir HFF150224, HFF150434 og HFF1504644 (hér eftir nefnd íbúðabréf) sem gefnir eru út af ÍL-sjóði eru ýmist metnir á kaupkröfu eða á markaðsvirði í bókhaldi B-deildar. Skuldabréf sem B-deild ætlar að halda til gjalddaga skv. stefnu sjóðsins eru færð á kaupkröfu á meðan skuldabréf sem sjóðurinn vill geta átt viðskipti með í framtíðinni eru færð á markaðsvirði. Lækkun á markaðsvirði íbúðabréfa hefur þannig engin áhrif á bókfært verð þess hluta bréfanna sem sjóðurinn færir á kaupkröfu. Af eignum sjóðsins í íbúðarbréfum í lok árs 2022 var 62,3% af nafnverði bréfanna fært á kaupkröfu en 37,7% á markaðsvirði. Sá hluti íbúðabréfanna sem sjóðurinn færir á markaðsvirði er metinn á sömu ávöxtunarkröfu og síðustu viðskipti voru á markaði, en voru flutt úr þrepi 1 niður í þrep 2 í þrepaskiptingu gangvirðis þar sem ekki er virkur markaður með bréfin.

Í framhaldi af tilkynningu fjármála- og efnahagsráðuneytis í október 2022 um mögulegar aðgerðir vegna stöðu ÍL-sjóðs urðu viðskipti á skuldabréfamarkaði á ávöxtunarkröfu sem endurspeglar uppreiknaðan höfuðstól bréfanna að viðbættum áföllnum vöxtum og verðbótum. Verðmæti íbúðabréfanna sem sjóðurinn færir á markaðsvirði lækkaði samtals um 2,0 ma.kr. í október 2022, sem er 12,6% lækkun.

Af tilkynningu fjármála- og efnahagsráðuneytisins í október 2022 má ráða að það sé afstaða ráðuneytisins að eigendaábyrgð ríkisins á skuldbindingum ÍL-sjóðs samkvæmt skuldabréfunum nái eingöngu til höfuðstóls með áföllnum vöxtum og verðbótum og hafði það áhrif á verð bréfanna á markaði. LSR er ósammála afstöðu ráðuneytisins. Skuldabréfin eru án uppgreiðsluheimildar og það er mat LSR að hvers kyns ráðstafanir íslenska ríkisins um slitameðferð og uppgjör skuldabréfanna án tillits til vaxtagreiðslna í framtíðinni fælu í sér skerðingu eignarréttinda sem bryti í bága við ákvæði stjórnarskrár og mannréttindasáttmála Evrópu. Um það liggja fyrir ítarlega rökstudd lögfræðiálit LOGOS lögmannsþjónustu og Róberts Spanó, fyrrverandi forseta Mannréttindadómstóls Evrópu.

Bókfært virði íbúðabréfa í eigu B-deildar nam 32,3 ma.kr. í lok árs 2022. Bókfært verð bréfa sem metin eru á kaupkröfu var 18,3 ma.kr. en önnur íbúðabréf voru metin á 14,1 ma.kr. í árslok. Væri verðmæti þeirra bréfa metið m.v. vaxtaróf verðtryggðra ríkisskuldabréfa (brúaðan RIKS feril) væri verðmæti þeirra um 16,0 ma.kr. eða 1,9 ma.kr. hærra.

Gangvirði skuldabréfa og annarra fjármálagerna má sjá í skýringu 16.1

10. Skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum

Fjárfestingar skiptast þannig niður á gjaldmiðla:	2022	2021
ISK	133.815,9	165.691,3
USD	87.807,3	105.649,3
EUR	9.188,8	12.319,9
DKK	2.322,1	3.091,9
	<u>233.134,1</u>	<u>286.752,4</u>
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum:		
Eignir í íslenskum krónum	57,4%	57,8%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum	42,6%	42,2%
	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>

11. Kröfur

Kröfur á launagreiðendur:	2022	2021
Kröfur vegna lífeyrishækkana og skuldbindinga	209,2	234,4
Kröfur vegna iðgjalda	33,3	34,1
	<u>242,6</u>	<u>268,4</u>

12. Áfallin lífeyrisskuldbinding gagnvart B-deild LSR

Áfallin lífeyrisskuldbinding er til komin vegna starfsmanna LSR sem greitt hafa iðgjöld til B-deildar LSR. Launagreiðendur sem greiða iðgjöld til B-deildar LSR fyrir sína starfsmenn greiða hluta af lífeyrisgreiðslum eftir að taka lífeyris hefst. Sú skuldbinding sem myndast vegna þessara greiðslna er reiknuð miðað við tryggingafræðilegar forsendur.

Áfallin lífeyrisskuldbinding við B-deild LSR vegna starfsmanna LSR var 456,4 m.kr. í árslok 2022. Fjárhæðin skiptist á milli A- og B-deildar LSR í samræmi við kostnaðarhlutdeild sjóðanna. Hlutur B-deildar í skuldbindingunni nam 250,1 m.kr. í árslok 2022 og hlutur A-deildar 206,3 m.kr.

Hlutdeild í lífeyrisskuldbindingu vegna starfsmanna LSR skiptist eftirfarandi:	2022	2021
Fyrirverandi framkvæmdastjóri og aðrir stjórnendur	159,4	153,6
Aðrir starfsmenn	90,7	85,1
	<u>250,1</u>	<u>238,7</u>

13. Aðrar skuldir

	2022	2021
Staðgreiðsla skatta af lífeyrisgreiðslum	1.892,3	1.727,9
Aðrar skuldir	31,7	52,9
	<u>1.924,0</u>	<u>1.780,8</u>

14. Tryggingafræðileg staða

Tryggingafræðileg staða sjóðsins er reiknuð í samræmi við ákvæði 39. gr. laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Útreikningurinn er gerður af tryggingastærðfræðingi sem hefur til þess tilskilda staðfestingu frá Fjármálaeftirlitinu og starfar sjálfstætt utan sjóðsins. Helstu forsendur útreikninga miðast við ákvæði IV. kafla reglugerðar nr. 391/1998 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Þar kemur m.a. fram að meta skuli dánar- og lífslíkur miðað við nýjustu dánar- og eftirlifendatöflur útgefnar af Félagi Íslenskra tryggingastærðfræðinga. Í reglugerðinni kemur einnig fram að við núvirðisútreikning væntanlegs lífeyris og framtíðariðgjalda skuli nota 3,5% vaxtaviðmiðun umfram vísitölu neysluverðs.

Staða sjóðsins er reiknuð miðað við spá um hækkandi lífaldur í framtíðinni. Spáin er reiknuð út frá sértækum líkum fyrir sjóðfélaga B- og A-deildar LSR sem byggðar eru á reynslu árána 2014 til 2018. Undanfarna áratugi hefur meðalævi Íslendinga lengst þó nokkuð og gera forsendur ráð fyrir að sú þróun muni halda áfram. Forsendur varðandi örorkutíðni til framtíðar eru sértækar fyrir sjóðfélaga LSR og byggir útreikningur á þeim á reynslu árána 2010 – 2014.

Yfirlit um breytingu á tryggingafræðilegri stöðu

Eignir	2022	2021
Endurmetin eign til tryggingafræðilegs uppgjors í árslok	251.314,5	296.359,3
Endurmetin eign til tryggingafræðilegs uppgjors í ársbyrjun	296.359,3	285.389,1
Breyting á endurmetinni eign á árinu	(45.044,8)	10.970,2
Skuldbindingar		
Skuldbindingar í árslok	1.135.031,6	1.107.425,7
Skuldbindingar í ársbyrjun	1.107.425,7	1.037.343,8
Breyting á skuldbindingu á árinu	27.605,9	70.081,9
Breyting á tryggingafræðilegri stöðu á árinu	(72.650,7)	(59.111,7)

Yfirlit um breytingar á áföllnum lífeyrisskuldbindingum

	2022	2021
Áfallnar lífeyrisskuldbindingar í ársbyrjun	1.082.093,7	1.009.622,0
Hækkun lífeyrisskuldbindinga vegna launahækkana og vaxta	100.265,7	75.971,1
Hækkun áunninna réttinda vegna iðgjalda ársins	1.233,0	1.364,5
Lækkun vegna greidds lífeyris á árinu	(66.330,5)	(62.409,6)
Hækkun vegna spá um lengri lífaldurs	0,0	49.189,7
Breyting á núvirði rekstrarkostnaðar í áfallinni stöðu	222,3	539,5
Hækkun (lækkun) vegna annarra breytinga	(5.533,9)	7.816,5
Áfallnar lífeyrisskuldbindingar í árslok	1.111.950,2	1.082.093,7

15. Skuldbindingar utan efnahags

15.1 Ábyrgð launagreiðenda og ríkissjóðs á lífeyrisskuldbindingum

Után efnahagsreiknings er getið um skuldbindingar launagreiðenda vegna lífeyrishækkana samkvæmt 1. mgr. 33. gr. laga um LSR nr. 1/1997. Eftirstæðar skuldbindingar umfram eignir sjóðsins og kröfu á ríkissjóð og aðra launagreiðendur vegna lífeyrishækkana eru á ábyrgð ríkissjóðs samkvæmt 32. gr. sömu laga.

	2022	2021	Breyting milli ára
Hrein eign til greiðslu lífeyris	246.172,2	297.381,5	-17,2%
Endurmat á verðbréfaeign	(685,3)	(7.785,3)	-91,2%
Krafa á ríkissjóð og aðra launagreiðendur vegna lífeyrishækkana	606.061,2	585.047,4	3,6%
Áfallin skuldbinding skv. tryggingafræðilegri úttekt	(1.111.950,2)	(1.082.093,7)	2,8%
Krafa á ríkissjóð vegna bakábyrgðar	(260.402,2)	(207.450,1)	25,5%

Launagreiðendur endurgreiða sjóðnum mánaðarlega þann hluta lífeyris sem er umfram fyrstu greiðslu lífeyris fyrir sína fyrrverandi starfsmenn sem komnir eru á lífeyri. Sá hluti skuldbindinga sem launagreiðendur eiga að standa undir er metinn 606,1 ma.kr. í árslok 2022 eða um 54,5% af áfallinni skuldbindingu sjóðsins.

Eignir sjóðsins ásamt kröfu á launagreiðendur standa samtals undir 76,6% af áfallinni skuldbindingu. Fyrir þeim 260,4 ma.kr. sem upp á vantar til að fjármagna skuldbindingar sjóðsins að fullu á hann kröfu á ríkissjóð vegna bakábyrgðar. Ríkissjóður hefur sett fram fjármálaáætlun til næstu 5 ára þar sem meðal annars kemur fram áætlun um áframhaldandi greiðslur inn á bakábyrgð hans gagnvart sjóðnum.

15.2 Aðrar skuldbindingar

Sjóðurinn hefur gert samninga sem skuldbinda hann til framtíðarfjárfestinga. Með samningunum hefur sjóðurinn skuldbundið sig til að fjárfesta í sjóðum fyrir ákveðna fjárhæð sem er innkölluð í nokkrum áföngum. Staða skuldbindinga í árslok er eftirfarandi:

	2022	2021
Innlendir sjóðir	206,3	341,8
Erlendir sjóðir	210,6	264,5
	417,0	606,3

16. Fjármálagerningar

16.1 Flokkar fjármálagerninga

Fjárfestingar lífeyrissjóðsins skiptast í eftirfarandi flokka fjármálagerninga:

Fjárfestingar í árslok 2022	Fjárfestingar á gangvirði	Útlán	Haldið til gjalddaga	Samtals	Gangvirði
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	136.226,3	0,0	0,0	136.226,3	136.226,3
Skuldabréf	41.051,4	20.982,1	34.874,4	96.907,9	98.611,4
	177.277,7	20.982,1	34.874,4	233.134,1	234.837,7

Fjárfestingar í árslok 2021	Fjárfestingar á gangvirði	Útlán	Haldið til gjalddaga	Samtals	Gangvirði
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	177.414,9	0,0	0,0	177.414,9	177.414,9
Skuldabréf	52.149,1	21.804,9	35.383,4	109.337,5	117.273,4
	229.564,1	21.804,9	35.383,4	286.752,4	294.688,3

16.2 Þrepaskipting gangvirðis

Taflan hér að neðan sýnir fjárfestingar, sem færðar eru á gangvirði, flokkaðar eftir verðmatsaðferð. Matsaðferðum er skipt í þrjú þrep sem endurspeglar mikilvægi þeirra forsenda sem lagðar eru til grundvallar við ákvörðun gangvirðis eignanna. Þrepin eru eftirfarandi:

Þrep 1: Gangvirðismatið byggir á viðskiptaverði fjármálagerninga sem átt er regluleg viðskipti með og skráðir eru á skipulegum verðbréfamarkaði eða markaðstorgi fjármálagerninga skv. lögum nr. 108/2007.

Þrep 2: Gangvirðismatið byggir á viðskiptum á markaði með sambærilegar eignir. Eignir sem eru skráðar á skipulegan verðbréfamarkað eða markaðstorg fjármálagerninga skv. lögum nr. 108/2007 en hafa ekki virka verðmyndun. Viðskiptaverð eða kaup- eða sölutilboð sl. 12 mánaða er notað til ákvörðunar gangvirðis hlutabréfa og ávöxtunarkrafa skuldabréfa með sömu tímalengd, sem virk viðskipti eru með, er notuð sem viðmið við gangvirðismat á skuldabréfum.

Þrep 3: Gangvirðismatið byggir á öðrum upplýsingum en markaðsupplýsingum. Við mat á óskráðum eignum er m.a. stuðst við verðmat sem byggir á nýlegu viðskiptaverði, innra virði, kennitölusamanburði eða sjóðstreymi. Fjárfestingar í sérhæfðum sjóðum flokkast undir þennan lið og eru þeir metnir á innra virði í samræmi við árshlutauppgjör og endurskoðuð ársuppgjör sjóðanna.

	Þrep 1	Þrep 2	Þrep 3	Samtals
Fjárfestingar á gangvirði í árslok 2022	160.415,9	7.208,4	9.653,4	177.277,7
Fjárfestingar á gangvirði í árslok 2021	208.626,9	4.136,1	16.801,1	229.564,1

Breytingar sem falla undir Þrep 3 á árinu 2022 eru eftirfarandi:

Staða í ársbyrjun	16.801,1
Keypt á árinu	132,8
Selt á árinu / afborganir	(993,8)
Vextir og matsbreyting	(6.286,7)
Staða í árslok	9.653,4

17. Áhættuþættir í starfsemi, áhættustýring og áhættustefna

Hlutverk stjórnar lífeyrissjóðsins samkvæmt lögum er að hafa eftirlit með starfsemi sjóðsins. Liður í því eftirliti er samþykki og innleiðing áhættustefnu. Á grundvelli hennar felur stjórn framkvæmdastjóra og forstöðumanni áhættustýringar sjóðsins umsjón með framkvæmd stefnunnar.

Áhættustefna LSR og áhættustýring byggir á reglugerð nr. 590/2017 um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða. Jafnframt byggir áhættustefnan og áhættustýringin á lögum nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða sem og reglugerð nr. 916/2009 um fjárfestingarstefnu og úttekt á ávöxtun lífeyrissjóða og vörsluaðila séreignarsparnaðar ásamt lögum nr. 1/1997 um Lífeyrissjóð starfsmanna ríkisins.

Áhættustefna sjóðsins er eitt af lykilverkfærum stjórnar við það að uppfylla skyldur sínar sem yfirstjórn sjóðsins. Í henni kemur fram áhættuvilji og áhættuþol sjóðsins og hvernig skuli greina, meta, vakta og stýra áhættu. Henni er beitt samhliða fjárfestingarstefnu og stuðlar að því að lífeyrissjóðurinn nái settum markmiðum með ásættanlegri áhættu í starfsemi sinni með kerfisbundnum og öguðum vinnubrögðum.

Áhættueftirliti LSR er skipt upp í áhættuflokka og þá helstu má sjá hér að neðan ásamt tilvísun í viðeigandi skýringarlið:

17.1 Lífeyrstryggingaráhætta.

17.2 Eigna- og skuldbindingajöfnuður.

17.3 Markaðsáhætta.

17.4 Mótaðilaáhætta.

17.5 Útlánaáhætta.

17.6 Lausafjáraáhætta.

17.7 Samþjöppunaráhætta.

17.8 Stjórnarhættir.

17.9 Rekstraráhætta og upplýsingatækni

17.1. Lífeyrstryggingaráhætta

Lífeyrstryggingaráhætta er hættu á að lífeyrissjóður vanmeti lífeyrisskuldbindingar sínar vegna vanmats eða óvissu tengdum lýðfræðilegum þáttum, svo sem forsendum um dánar- og örorkutíðni auk forsendna um vexti og verðbólgu.

17.2. Eigna- og skuldbindingajöfnuður, B-deild

Hætta á að eignir mæti ekki skuldbindingum til lengri tíma, sem má til að mynda rekja til óhagstæðra markaðsbreytinga sem hafa önnur áhrif á eignir en skuldbindingar. Þar sem B-deild er bara að hluta fjármögnuð þá nýtist tryggingafræðileg úttekt ekki til að fylgjast með þessari áhættu. Þess í stað er árlega gerð sjóðsstreymisgreining á B-deild. Niðurstaða greiningarinnar er kynnt fyrir fjármálaráðuneytinu svo að Ríkissjóður Íslands geti sem bakábyrgðaraðili gert sér grein fyrir hvernig framtíðargreiðsluflæði ríkissjóðs gæti þróast.

17.3. Markaðsáhætta

Markaðsáhætta er hætta á fjárhagslegu tapi eða óhagstæðum breytingum á fjárhagslegri stöðu sem stafar beint eða óbeint af sveiflum á virði eigna. LSR metur að undir þetta falli m.a. gjaldmiðlaáhætta, verðbréfaáhætta og verðbólguáhætta.

Til að fylgjast með áhættu vegna skuldbindinga utan efnahags eru tvisvar á ári teknar saman upplýsingar um ójárfestar skuldbindingar í sjóðum. Sjá nánari umfjöllun í skýringu 15.

Verðtryggðar og óverðtryggðar eignir í íslenskum krónum:

	2022	2021	Hlutfall 2022	Hlutfall 2021
Verðtryggð skuldabréf	89.384,6	97.604,7	36,0%	32,6%
Óverðtryggð skuldabréf	7.523,3	11.732,8	3,0%	3,9%
Fjárfestingar og handbært fé alls	<u>248.015,8</u>	<u>299.025,9</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>

Gengisbundnar eignir:

	2022	2021	Hlutfall 2022	Hlutfall 2021
Gengisbundnar eignir	101.075,8	123.594,9	40,8%	41,3%
Fjárfestingar og handbært fé alls	<u>248.015,8</u>	<u>299.025,9</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>

Skipting gengisbundinna eigna eftir gjaldmiðlum:

	2022	2021
USD	60,0%	58,1%
EUR	12,0%	11,7%
JPY	2,7%	2,8%
GBP	4,8%	3,5%
CHF	3,2%	2,1%
Aðrir erlendir gjaldmiðlar	17,4%	21,7%
	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>

Meðallíftími skuldabréfa:

Næmi skuldabréfaverðs fyrir breytingum á markaðsvöxtum er jafnan mælt í meðallíftíma skuldabréfs. Vaxtaáhætta eykst eftir því sem meðallíftími eigna er lengri.

Samkvæmt fjárfestingarstefnu skal meðallíftími safnsins ekki vera skemmri en 6 ár.

	2022	2021
Meðallíftími skuldabréfaeignar (án sjóðfélagalána)	7,3	7,4
Meðallíftími skuldabréfaeignar (með sjóðfélagalánunum)	9,1	9,1

Niðurbrot á hlutabréfaeign B-deildar má sjá í skýringum 7 og 17.7.

17.4. Mótaðilaáhætta

Hætta á fjárhagslegu tapi sökum þess að mótaðili geti ekki staðið við fjárhagslegar skuldbindingar sínar, annaðhvort vegna fjárhagsörðugleika eða gjaldþrots.

17.5. Útlánaáhætta, lögaðilar og sjóðfélagar

Hættan á tapi af lánum sökum þess að veð eða tryggingar eru ekki nægar. Ef veð eru ekki næg þá standur eftir óvarin mótaðilaáhætta.

Vanskil sjóðfélagalána og annarra skuldabréfa greinast þannig:

	2022	2021	Hlutfall 2022	Hlutfall 2021
Sjóðfélagalán	15,2	18,6	0,07%	0,09%
Önnur skuldabréf	0,0	0,0	0,00%	0,00%
Vanskil samtals	15,2	18,6	0,02%	0,02%

Niðurfærsla vegna sjóðfélagalána:

Í árslok 2021	28,2	0,13%
Í árslok 2022	11,9	0,06%
Breyting á niðurfærslu	(16,2)	(0,07%)

Við mat á niðurfærslusjóði vegna sjóðfélagalána er lagt mat á undirliggjandi áhættu í lánasafninu og er m.a. horft til veðhlutfalls lána og vanskila. Tapsáhætta safnsins lækkar milli ára og vegna betri veðstöðu út af hækkun fasteignamats milli ára og vegna minni vanskila. Hlutfall niðurfærslusjóðs af stöðu lána í lok árs 2022 var 0,06% en var 0,13 % árið áður.

17.6. Lausafjánhætta

Hætta á að lífeyrissjóður hafi ekki yfir nægu lausu fé að ráða til að standa undir skuldbindingum sínum eða þurfi að selja eignir á óviðunandi verði.

Ástæður þess geta verið margvíslegar, t.d. lægri iðgjaldagreiðslur launagreiðenda, mikil hækkun í lífeyrisgreiðslum eða óvænt útstreymi fjár.

Í fjárfestingarstefnu er markmið um hlutfall lausafjár eftirfarandi: Miða skal við að vægi innlána sé 5% af hreinni eign en þó að hámarki 10%. Að jafnaði skal ekki binda innlán til lengri tíma.

Í áhættustefnu sjóðsins er áhættuþol lausafjár eftirfarandi: Áhættuþol tekur m.a. mið af mánaðarlegum lífeyrisgreiðslum mismunandi deilda sjóðsins ásamt öðrum skuldbindingum er tengjast fjárfestingum. Áhættuþolið markast af því að deildirnar eigi nægjanlegt hlutfall auðseljanlegra eigna á hverjum tíma til að standa undir áætluðu nettó útflæði. Skulu auðseljanlegar eignir vera hærri en áætlað nettó útflæði næstu 12 mánaða.

Á árinu 2022 voru lífeyrisgreiðslur sjóðsins um 75% hærri en tekjur af iðgjöldum. Lífeyrisbyrði sjóðsins er há og þarf sjóðurinn m.a. að selja eignir til standa undir greiðslu lífeyris. Það dregur aftur á móti úr lausafjánhættu að hátt hlutfall eigna er í auðseljanlegum verðbréfum. Á árinu 2022 greiddi ríkissjóður aukalega 8 ma.kr. inn á skuldbindingar sínar við sjóðinn.

Hlutfall lífeyris af iðgjöldum:

	2022	2021
Lífeyrir	66.345,4	62.427,0
Iðgjöld	37.831,5	36.141,9
Lífeyrisbyrði	175,4%	172,7%

Hlutfall auðseljanlegra eigna:

Beitt er varfærnislegri aðferðarfræði við mat á auðseljanlegum eignum sjóðsins þar sem ekki er gert ráð fyrir að unnt sé að selja allar eignir sjóðsins í stökum innlendum verðbréfum í einu lagi. Til auðseljanlegra eigna teljast því óbundin innlán, hlutdeildarskírteini verðbréfasjóða og annarra opinna sjóða, erlend skuldabréf og hlutabréf/hlutabréfasöfn og 10% stakra innlendra skráðra verðbréfa. Um er að ræða nýja aðferðarfræði við mat á auðseljanlegum eignum.

Hlutfall auðseljanlegra eigna í árslok 2022 var 45%.

17.7. Samþjöppunaráhætta

Hættan á auknu fjárhagslegu tapi vegna of mikillar samþjöppunar eigna.

LSR metur að undir þetta falli m.a. hættan á of lítilli dreifingu mótaðila og landsáhættu. Í mótaðilaáhættu er Ríkissjóður Íslands undanskilinn, enda eru eignir á hans ábyrgð áhættuminnstu eignir sjóðsins. Hins vegar getur landsáhætta einnig átt við Ísland.

Til að fylgjast með samþjöppunaráhættu er reglulega skoðað hvernig eignir sjóðsins skiptast á mismunandi flokka verðbréfa sbr. 36 gr. laga nr. 129/1997 en jafnframt er skoðað hvernig eignir skiptast t.a.m. á landsvæði, atvinnugreinar, útgefendur verðbréfa og rekstrarfélög. Hér að neðan er samantekt á skiptingu eigna eftir flokkum verðbréfa úr fjárfestingarstefnu fyrir árið 2022.

	Eign 31.12.2022	Stefna 2023	Vikmörk 2023
Skuldabréf - ríki og sveitarfélög	22,5%	25%	
Ríkisbréf	20,3%	20%	10% - 30%
Sveitarfélagabréf	2,2%	5%	0% - 10%
Fasteignaveðtryggð verðbréf	11,3%	11%	
Sjóðfélagalán	8,5%	6%	0% - 15%
Veðskuldabréf og -sjóðir	0,7%	1%	0% - 5%
Sértryggð bréf	2,1%	4%	0% - 10%
Erlend skuldabréf	0,7%	2%	
Erlend skuldabréf	0,7%	2%	0% - 10%
Skuldabréf - önnur	5,4%	10%	
Fyrirtækjabréf	4,5%	5%	0% - 10%
Lánastofnanabréf	0,8%	2%	0% - 5%
Skuldabréfasjóðir	0,1%	3%	0% - 5%
Laust fé	5,9%	5%	
Innlán	5,9%	5%	0% - 10%
Lausafjár sjóðir	0,0%	0%	0% - 5%
Innlend hlutabréf	15,7%	14%	
Innlend hlutabréf	15,2%	14%	0% - 25%
Innlendir framtakssjóðir	0,5%	0%	0% - 5%
Erlend hlutabréf	38,4%	33%	
Erlend hlutabréf	37,8%	33%	10% - 50%
Erlendir framtakssjóðir	0,6%	0%	0% - 5%

17.8. Stjórnarhættir

Stjórnarhættir snúa að samskiptum, hlutverkum og ábyrgð stjórnar, stjórnenda og starfsmanna sín á milli og gagnvart öðrum hagsmunaaðilum og hvernig þessir aðilar vinna sameiginlega að því að ná fram markmiðum lífeyrissjóðsins. Stjórnarhættir fela í sér fylgni við góðar venjur og viðmið sem varða markmið og stefnur lífeyrissjóðs, hvernig rekstur hans er skipulagður, skilgreiningu á hlutverkum og ábyrgð, virkni innra eftirlits og hvernig upplýsingaflæði er háttáð innan sjóðsins.

LSR metur að undir þetta falli m.a. orðsporsáhætta, pólitísk áhætta, áhætta vegna laga og reglna og stefnumótunaráhætta.

17.9. Rekstraráhætta og upplýsingatækniahætta

Rekstraráhætta er skilgreind sem áhættan á fjárhagslegu tapi og/eða áhrif á orðspor sjóðsins vegna ófullnægjandi kerfa, stefnu eða verkferla, háttsemi starfsmanna eða ytri þátta í rekstrarumhverfi lífeyrissjóða. Huga þarf vel að verkferlum og innra eftirliti til að fylgja reglugerðum FME og reglum sjóðsins. Huga þarf reglulega að áhættu sem tengist upplýsingatækni og áhættu vegna ýmiss konar útvistunar. Skemmdir eða bilanir í búnaði geta haft áhrif á daglegan rekstur og þurfa þessi atriði hjá sjóðnum að standast alla þá staðla um upplýsingaöryggi sem fyrir liggja.

Til að takmarka rekstraráhættu hefur sjóðurinn innleitt skýrar innri reglur, starfslýsingar og verkferla.

Kennitölur

18. Fimm ára yfirlit	2022	2021	2020	2019	2018
Fjárhagsstaða skv. tryggingafræðilegri úttekt					
Hrein eign umfram heildarskuldbindingar.....	(77,9%)	(73,2%)	(71,7%)	(73,9%)	(74,1%)
Hrein eign umfram áfallnar skuldbindingar.....	(77,9%)	(73,2%)	(72,1%)	(73,5%)	(73,8%)
Ávöxtun á ársgrundvelli					
Nafnávöxtun.....	(7,8%)	14,8%	16,1%	18,2%	6,5%
Raunávöxtun.....	(15,7%)	9,5%	12,2%	15,1%	3,1%
Hrein raunávöxtun.....	(15,9%)	9,3%	12,0%	14,8%	2,9%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ára.....	4,0%	9,1%	6,8%	5,5%	4,8%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 10 ára.....	4,8%	7,7%	6,9%	5,9%	4,8%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga					
Skráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum.....	54,6%	56,2%	49,6%	49,4%	44,6%
Skráð skuldabréf.....	29,1%	27,6%	29,1%	27,9%	30,9%
Óskráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum.....	4,0%	5,7%	5,3%	5,1%	4,8%
Óskráð skuldabréf.....	12,4%	10,5%	16,0%	17,5%	19,7%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum					
Eignir í íslenskum krónum.....	59,2%	58,6%	60,6%	59,1%	62,1%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum.....	40,8%	41,4%	39,4%	40,9%	37,9%
Fjöldi					
Fjöldi virkra sjóðfélaga.....	1.034	1.232	1.459	1.757	2.112
Fjöldi lífeyrisþega	18.204	17.945	17.572	17.000	16.309
Fjöldi sjóðfélaga í árslok.....	35.352	35.913	36.441	37.064	37.503
Stöðugildi *.....	20,3	20,7	22,3	23,3	23,0
Fjárhæðir á föstu verðlagi					
Iðgjöld.....	39.519	40.451	37.332	36.649	35.196
Lífeyrir.....	69.305	69.870	66.667	64.126	61.713
Hreinar fjárfestingartekjur.....	(23.132)	44.976	48.066	51.777	19.627
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður.....	575	622	660	673	727
Breyting á hreinni eign	(53.493)	14.935	18.069	23.617	(7.632)
Hlutfallsleg skipting lífeyris					
Eftirlaun.....	85,6%	85,2%	84,7%	84,3%	83,8%
Örorkulífeyrir.....	1,7%	1,9%	2,1%	2,3%	2,4%
Makalífeyrir.....	12,7%	12,8%	13,2%	13,3%	13,7%
Barnalífeyrir.....	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Aðrar kennitölur					
Lífeyrisbyrði.....	175,4%	172,7%	178,6%	175,0%	175,3%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður í % af iðgjöldum.....	1,5%	1,5%	1,8%	1,8%	2,1%
Hreinar fjárfestingartekjur í % af meðalstöðu eigna.....	(8,1%)	13,8%	14,9%	16,7%	6,3%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður í % af meðalstöðu eigna.....	0,20%	0,19%	0,20%	0,22%	0,23%

* Stöðugildi LSR á árinu 2022 voru 55,7 talsins, þar af var hlutdeild B-deildar 20,3 stöðugildi og A-deildar 35,3.

Viðauki I

Deildaskipt yfirlit LSR 2022

Sameiginlegt yfirlit samtryggingardeilda og séreignardeildar

Lífeyrissjóður starfsmanna ríkisins

Engjateigi 11

105 Reykjavík

711297-3919

Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris

	2022	2022	2022	2022	2021
Iðgjöld	A-deild	B-deild	Séreign	LSR	LSR
Iðgjöld sjóðfélaga	10.805,1	260,7	1.123,6	12.189,5	11.172,8
Iðgjöld launagreiðenda	31.087,3	972,2	634,2	32.693,7	29.892,7
Réttindaflutningur og endurgreiðslur	0,6	0,0	9,9	10,5	55,5
Lífeyrishækkunar	0,0	27.513,9	0,0	27.513,9	25.628,8
Framlag ríkisins til jöfnunar örorkubyrði	360,2	135,6	0,0	495,8	438,4
Innborganir og uppgjör vegna skuldbindinga	12.297,5	8.949,0	0,0	21.246,5	9.020,0
Séreignariðgjöld ráðstafað inn á fasteignalán	0,0	0,0	(463,0)	(463,0)	(457,7)
	<u>54.550,7</u>	<u>37.831,5</u>	<u>1.304,7</u>	<u>93.686,9</u>	<u>75.750,5</u>
Lífeyrir					
Heildarfjárhæð lífeyris	16.242,5	66.330,5	736,1	83.309,1	76.059,5
Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris	272,5	14,9	0,0	287,4	271,6
	<u>16.515,0</u>	<u>66.345,4</u>	<u>736,1</u>	<u>83.596,6</u>	<u>76.331,0</u>
Hreinar fjárfestingartekjur					
Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	(61.031,7)	(27.711,0)	(1.442,0)	(90.184,7)	142.712,9
Hreinar tekjur af skuldabréfum	20.904,7	5.117,5	(67,4)	25.954,7	37.686,8
Vaxtatekjur af bundnum bankainistæðum	0,0	0,0	957,6	957,6	451,7
Vaxtatekjur og gengismunur af handbæru fé	1.040,8	482,3	20,0	1.543,2	750,9
Vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum	2,8	1,5	0,0	4,3	2,5
Fjárfestingargjöld	(429,9)	(35,0)	(1,5)	(466,4)	(632,3)
	<u>(39.513,3)</u>	<u>(22.144,6)</u>	<u>(533,3)</u>	<u>(62.191,3)</u>	<u>180.972,5</u>
Rekstrarkostnaður					
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	1.011,8	550,8	16,3	1.578,8	1.464,7
Breyting á hreinni eign til greiðslu lífeyris	(2.489,4)	(51.209,3)	18,9	(53.679,8)	178.927,3
Hrein eign frá fyrra ári	1.024.402,7	297.381,5	25.028,7	1.346.812,9	1.167.885,6
Hrein eign til greiðslu lífeyris í árslok	1.021.913,3	246.172,2	25.047,6	1.293.133,1	1.346.812,9

Efnahagsreikningur

	2022	2022	2022	2022	2021
	A-deild	B-deild	Séreign	LSR	LSR
Eignir					
Fjárfestingar					
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	573.662,8	136.226,3	11.724,1	721.613,1	777.316,7
Skuldabréf	424.976,8	96.907,9	1.097,9	522.982,5	522.785,9
Bundnar bankainnstæður	0,0	0,0	11.701,8	11.701,8	9.875,4
	<u>998.639,6</u>	<u>233.134,1</u>	<u>24.523,7</u>	<u>1.256.297,4</u>	<u>1.309.978,0</u>
Kröfur					
Kröfur á launagreiðendur	3.226,9	242,6	0,0	3.469,5	2.982,4
Aðrar kröfur	244,3	87,8	38,1	370,3	418,2
	<u>3.471,2</u>	<u>330,4</u>	<u>38,1</u>	<u>3.839,8</u>	<u>3.400,6</u>
Ýmsar eignir					
Varanlegir rekstrarfjármunir	409,4	0,0	0,0	409,4	412,8
Handbært fé	20.902,3	14.881,7	534,6	36.318,5	35.836,9
	<u>21.311,7</u>	<u>14.881,7</u>	<u>534,6</u>	<u>36.727,9</u>	<u>36.250,7</u>
Eignir samtals	<u>1.023.422,4</u>	<u>248.346,3</u>	<u>25.096,4</u>	<u>1.296.865,1</u>	<u>1.349.628,2</u>
Skuldir					
Áfallin lífeyrisskuldbinding	206,3	250,1	0,0	456,4	424,2
Aðrar skuldir	1.302,8	1.924,0	48,8	3.275,6	2.391,1
Skuldir samtals	<u>1.509,1</u>	<u>2.174,1</u>	<u>48,8</u>	<u>3.732,0</u>	<u>2.815,3</u>
	<u>1.509,1</u>	<u>2.174,1</u>	<u>48,8</u>	<u>3.732,0</u>	<u>2.815,3</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris í árslok	<u><u>1.021.913,3</u></u>	<u><u>246.172,2</u></u>	<u><u>25.047,6</u></u>	<u><u>1.293.133,1</u></u>	<u><u>1.346.812,9</u></u>
Eignir utan efnahagsreiknings					
Krafa á launagr. skv. 33. gr. laga nr. 1/1997		606.061,2		606.061,2	585.047,4

Sjóðstreymi

	2022	2022	2022	2022	2021
Inngreiðslur	A-deild	B-deild	Séreign	LSR	LSR
Iðgjöld	41.631,6	37.857,4	1.304,7	80.793,8	75.872,1
Innborgaðar vaxtatekjur af handbæru fé og kröfum	374,0	332,5	20,3	726,7	117,0
Aðrar inngreiðslur	52,3	9,2	0,0	61,5	59,3
	<u>54.355,4</u>	<u>38.199,1</u>	<u>1.325,0</u>	<u>93.879,5</u>	<u>76.106,2</u>
Útgreiðslur					
Lífeyrir	15.631,0	66.181,1	714,2	82.526,2	76.252,6
Rekstrarkostnaður	1.038,2	552,6	18,0	1.608,9	1.394,8
Fjárfesting í rekstrarfjármunum	5,2	0,0	0,0	5,2	3,3
Aðrar útgreiðslur	64,3	18,6	0,4	83,4	225,5
	<u>16.738,8</u>	<u>66.752,3</u>	<u>732,7</u>	<u>84.223,8</u>	<u>77.876,2</u>
Nýtt ráðstöfunarfé til fjárfestinga	<u>37.616,6</u>	<u>(28.553,3)</u>	<u>592,3</u>	<u>9.655,7</u>	<u>(1.770,0)</u>
Fjárfestingarhreyfingar					
Innborgaðar tekjur af eignarhlutum í félagum og sjóðum	8.296,4	2.273,0	25,7	10.595,1	3.803,3
Keyptir eignarhlutir í félagum og sjóðum	(108.922,5)	(16.241,1)	(2.791,0)	(127.954,5)	(87.277,1)
Seldir eignarhlutir í félagum og sjóðum	53.801,6	26.000,2	3.067,4	82.869,1	45.538,2
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa	49.124,9	18.530,7	49,7	67.705,3	82.197,8
Keypt skuldabréf	(57.722,3)	(1.448,3)	0,0	(59.170,6)	(69.655,8)
Seld skuldabréf	14.935,2	1.895,7	0,0	16.830,8	15.679,7
Ný bundin innlán	0,0	0,0	(870,0)	(870,0)	(301,5)
	<u>(40.486,8)</u>	<u>31.010,1</u>	<u>(518,1)</u>	<u>(9.994,8)</u>	<u>(10.015,5)</u>
Hækkun/(lækkun) á handbæru fé	(2.870,1)	2.456,8	74,3	(339,1)	(11.902,5)
Gengismunur af handbæru fé	669,6	151,4	(0,3)	820,7	695,6
Handbært fé í upphafi árs	23.102,8	12.273,5	460,6	35.836,9	47.043,8
Handbært fé í lok árs	<u>20.902,3</u>	<u>14.881,7</u>	<u>534,6</u>	<u>36.318,5</u>	<u>35.836,9</u>

Kennitölur LSR

Fimm ára yfirlit	2022	2021	2020	2019	2018
Ávöxtun					
Nafnávöxtun.....	(4,6%)	15,5%	14,9%	16,6%	5,6%
Raunávöxtun.....	(12,7%)	10,2%	11,0%	13,6%	2,3%
Hrein raunávöxtun.....	(12,9%)	10,0%	10,9%	13,4%	2,1%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ára.....	4,3%	8,3%	6,4%	5,6%	4,7%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 10 ára.....	4,9%	7,3%	6,5%	5,6%	4,6%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga					
Skráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum.....	46,4%	50,8%	46,5%	42,4%	37,6%
Skráð skuldabréf.....	25,7%	25,0%	26,7%	28,4%	32,5%
Óskráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum.....	11,0%	8,4%	6,8%	5,6%	4,5%
Óskráð skuldabréf.....	15,9%	15,0%	19,1%	22,6%	24,6%
Bankainnistæður, bundnar.....	0,9%	0,8%	0,8%	0,9%	0,8%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum					
Eignir í íslenskum krónum.....	59,0%	57,4%	59,1%	63,9%	70,0%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum.....	41,0%	42,6%	40,9%	36,1%	30,0%
Fjöldi					
Fjöldi virkra sjóðfélaga.....	30.590	30.158	29.586	28.992	28.365
Fjöldi lífeyrisþega	24.244	23.408	22.325	21.242	20.230
Fjöldi sjóðfélaga í árslok *.....	119.944	117.686	115.342	112.840	111.065
Stöðugildi **.....	55,7	52,3	54,0	53,0	49,7
Fjárhæðir á föstu verðlagi					
Iðgjöld.....	97.865,7	84.782,0	66.030	63.546	61.024
Lífeyrir.....	87.325,3	85.431,7	66.001	62.328	58.781
Hreinar fjárfestingartekjur.....	(64.965,3)	202.549,0	145.267	142.913	46.922
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður.....	1.649,3	1.639,3	1.354	1.284	1.309
Breyting á hreinni eign	(56.074,1)	200.260,0	143.941	142.835	47.844
Hlutfallsleg skipting lífeyris					
Ellilífeyrir.....	83,4%	82,8%	82,2%	82,1%	81,7%
Örorkulífeyrir.....	5,7%	5,8%	5,9%	5,9%	5,9%
Makalífeyrir.....	10,5%	10,9%	11,3%	11,7%	12,2%
Barnalífeyrir.....	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%
Aðrar útgreiðslur.....	0,0%	0,2%	0,2%	0,0%	0,0%
Aðrar kennitölur					
Lífeyrisbyrði.....	89,2%	100,8%	100,0%	98,1%	96,3%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður í % af iðgjöldum.....	1,7%	1,9%	2,1%	2,0%	2,1%
Hreinar fjárfestingartekjur í % af meðalstöðu eigna.....	(4,7%)	14,4%	13,9%	15,3%	5,4%
Skrifst. og stjórnunarkostn. í % af meðalstöðu eigna.....	0,12%	0,12%	0,13%	0,14%	0,15%

* Fjöldi sjóðfélaga í árslok er samanlagður fjöldi sjóðfélaga í öllum deildum LSR. Það hefur þau áhrif að einhverjir sjóðfélagar eru taldir oft en einu sinni.

** Stöðugildi LSR á árinu 2022 voru 55,7 talsins, þar af var hlutdeild A-deildar 35,3 stöðugildi og B-deildar 20,3.

Undirritunarsíða

Árni Stefán Jónsson

Áslaug María Friðriksdóttir

Guðrún Ögmundsdóttir

Unnur Pétursdóttir

Viðar Helgason

Þórveig Kristín Þormóðsdóttir

Harpa Jónsdóttir

Geir Steindórsson

Jökull Heiðdal Úlfsson

Magnús Þór Jónsson